

Richtlijnen promotoren

Zodat minder promovendi afhaken | **p.5** |

Driekwart werkt thuis

Balans werk en privé is lastig | **p.7** |

Studentenraadverkiezingen

Zetelverdeling blijft hetzelfde | **p.27** |

RESOURCE ^[NL]

Voor iedereen van Wageningen University & Research

nr. 18 – 4 juni 2020 – 14e jaargang

**Hoe ziet de
campus er in
september uit?**

‘Eerstejaars krijgen voorrang’ | **p.12**

Manon + kleurenkast

WUR-onderzoekers werken met uiteenlopende apparaten. Deze aflevering: onderzoeker Manon Mensink, onderzoeker na-oogst fysiologie bij Postharvest Technology

KIEKJES VAN KOMKOMMERS

Groenten en fruit verkleuren na de oogst. Dat proces is nauwkeurig in kaart te brengen met de kleurenkast. Het apparaat is door WUR ontwikkeld en gebouwd door IPSS Engineering. De kast met LED-panelen en een RGB-camera maakt gestandaardiseerde kleuropnames. In dit geval die van komkommers drie weken na de oogst. Naast kleur kan ook krimp en vorm in kaart worden gebracht. De metingen maken deel uit van een nieuw project dat zich richt op het kweken van beter houdbare komkommers, paprika's en chrysantemum. Zie pagina 8 voor meer nieuws over de spectrometer en rotte mango's. RK, foto Sven Menschel

>> INHOUD

nr. 18 – 14e jaargang

>> **18**

VAKANTIEPLANNEN

In tijden van corona

>> **20**

GEZONDE VLEESVERVANGERS

Zo maak je die

>> **24**

STUDENTENVERENIGINGEN

De anderhalvemeter-sociëteit

EN VERDER

- 5 **Column:**
'Ik ben een schermgroot onderdeel van hun leven'
- 6 **Studie naar**
bestrijding plaagrups
- 8 **Spectrometer selecteert**
rotte mango's
- 9 **Consument betaalt meer in**
supermarkt door corona
- 26 **Studentenhuisvesting:**
niet meer leegstand
dan normaal

BIJKLETSEN

Er gloort licht aan het einde van de corona-tunnel. We kunnen weer de achtertuin en het balkon verlaten, een terrasje pakken en een vakantiehuisje huren. Ook WUR kan ontspannen. *Resource* kijkt dit nummer vooruit naar het nieuwe studiejaar; hoe ziet de universiteit er dan uit? (zie pagina 12) Als alles meezit, lopen er dan weer studenten op de campus die samen – maar 1,5 meter uit elkaar – labwerk, werkgroepjes en veldpractica doen. Dit studiejaar blijft de campus op slot, alle onderwijs is online. Maar ik zou toch eens onderzoeken of de studenten dit studiejaar gezamenlijk kunnen afsluiten, op de campus. Aan het eind van periode 6 samen met de docenten even wat drinken en bijkletsen op de campus, in groepjes van hooguit dertig studenten. Kleinschalig, op z'n Wage-nings. Dat moet toch kunnen?

Albert Sikkema, redacteur wetenschap en organisatie

>> Azijnzuur in chocola verradt de herkomst | p.8

ZONNEPANELEN IN RAP TEMPO OP WUR-DAKEN

WUR timmert hard aan de weg met de winning van zonne-energie. De daken van verschillende gebouwen zijn de afgelopen periode vol gelegd. En er volgt meer.

In de hal van Zodiac melden de videoschermen binnenkort hoeveel energie er op het dak wordt opgewekt. Op dat dak zetten sinds een week 600 zonnepanelen licht om in stroom. Daarmee sluit Zodiac aan in een langzamerhand al aardig rijtje WUR-daken met zonnepanelen.

Vier jaar geleden werd het dak van de tweede sporthal van De Bongerd belegd met zonnepanelen. Dat was het eerste grote project van WUR met in totaal 459 panelen. Een grote stap werd twee jaar geleden gezet door een deel van Radix Klima en Agros met 1340 panelen te beleggen. Onlangs zijn er nog eens 1300 bijgelegd, vertelt energiecoördinator Michiel van der Wal.

Nog deze zomer komen, als het goed gaat, ook de stallen van Carus aan de beurt. Van der Wal: 'Op dit moment loopt de aanbesteding. We hebben subsidie gekregen voor 2000 panelen.' Met die

subsidie wordt de Stimulering Duurzame Energietransitie (SDE+) bedoeld, een pot geld die beschikbaar is om de opwekking

'De subsidie voor zonnepanelen op daken is snel minder geworden. Dat maakt de terugverdientijd fors langer'

van duurzame energie mee te stimuleren. Die bijdrage is de kurk waarop de plaatsing van zonnepanelen drijft.

TERUGVERDIENEN

Met die subsidie op de geleverde stroom wordt de terugverdientijd van zonnepanelen relatief kort gehouden. 'Zo rond de tien jaar', zegt Van der Wal. 'Maar die subsidie, speciaal voor zonnepanelen op daken, is snel minder geworden. Dat maakt de terugverdientijd fors langer en investeren in zonnepanelen minder aantrekkelijk.' Bovendien was de afgelopen

▲ Panelen op het dak van Zodiac

FOTO: ROELOF KLEIS

subsidieronde sterk overvraagd. Sommige WUR-initiatieven vielen daardoor over de rand. Verzoeken om subsidie voor panelen op Gaia, het bedrijfsgebouw van ESG en Axis werden niet toegekend. Projecten van WUR in Lelystad vielen wel in de prijzen. Zo heeft Accres inmiddels 3000 zonnepanelen liggen. En op de daken van Bioveterinary Research werden deze maand 1500 panelen geplaatst. (Zie *In Beeld* op pagina 16 en 17) En er zijn volgens Van der Wal plannen voor uitbreiding

naar 3000 panelen. Her en der zijn ook kleinere aantallen panelen gelegd. Al die panelen leveren een hoop stroom op. 'Uitgaande van mogelijk 12.000 panelen op WUR-daken, die elk 250 kWh leveren, kom je op 3 miljoen kWh per jaar', berekent Van der Wal. Daar kun je 1000 doorsnee huishoudens mee van stroom voorzien. Maar op WUR-schaal is de bijdrage beperkt. 'Maar zo'n 5 procent van het totale stroomverbruik per jaar.' **📍 RK**

MILJOENENDEAL ELSEVIER OVER OPEN SCIENCE

De Nederlandse universiteiten, hogescholen en onderzoeksinstituten hebben overeenstemming bereikt met wetenschappelijke uitgeverij Elsevier over gratis toegankelijke publicaties en open science.

Dat hebben ze afgelopen mei bekendgemaakt. Nederlandse onderzoekers kunnen nu in 95 procent van de Elsevier-titels in open access publiceren. Hun artikelen zijn dan voor iedereen vrij toegankelijk. De overeenkomst geldt tot en met 2024. Tot die laatste 5 procent, waar de instellingen en Elsevier nog over doorpraten, behoort onder meer het gerenommeerde medische tijdschrift *The Lancet*, al vallen enkele verwante tijdschriften (zoals *The Lancet Public Health* en *The Lancet Microbe*) wel onder de overeenkomst.

Er zijn met Elsevier ook afspraken gemaakt over open science: dat is het streven naar zoveel mogelijk openheid in alle stadia van de wetenschap. Niet alleen de uitkomst van het onderzoek, maar ook de onderliggende data en afwegingen zouden dan openbaar zijn.

ABONNEMENTEN

Nederland en de EU willen dat al het publiek gefinancierde onderzoek gratis voor iedereen toegankelijk wordt. Wetenschappelijke uitgeverij Elsevier stribbelden lang tegen: zij verdienen geld met abonnementen. Bij open access en open science is het verdienmodel omgedraaid: je betaalt niet om te lezen, maar om te publiceren. In plaats van abonnementsgeld krijgt de uitgever dus publicatiegeld. **📍 HOP**

FOTO: SHUTTERSTOCK.COM

FOTO: JORIS SCHAAP

WUR STELT RICHTLIJNEN VOOR PROMOTOREN OP

De universiteit heeft richtlijnen voor de begeleiding van promovendi opgesteld. Die moeten ervoor zorgen dat minder promovendi afhaken en ze hun onderzoek in vier jaar kunnen afronden.

De Wageningse onderzoekscholen hebben gezamenlijk nieuwe richtlijnen opgesteld om het promotietraject te verbeteren. Eén van de aanleidingen was dat sommige promovendi klaagden over werkdruk, onzekere huisvesting en onduidelijke begeleiding. De *'guidelines for promoters, chair holders and chair groups related to the PhD programme'* moeten ervoor zorgen dat alle Wageningse promovendi een goede begeleiding en dezelfde behandeling krijgen.

De richtlijn bevat een lijst van verantwoordelijkheden waaraan de promotor moet voldoen. Zo moet de promotor ervoor zorgen dat een voltijs PhD-project logistiek en financieel haalbaar is in vier jaar. Ook moet deze de promovendi helpen met het vinden van huisvesting, geregeld feedback geven op het werk van de PhD-student en ervoor zorgen dat de richtlijnen voor coauteurs in acht worden genomen. 'De promotor is niet automatisch coauteur', stelt de guideline. Naast de promotor moet er altijd nog een begeleider zijn, zodat de promovendus niet afhankelijk is van één persoon.

ONDERWIJS

De leerstoelhouders moeten erop toezien dat de kwaliteit van de supervisie geregeld wordt besproken in het R&O-gesprek en dat de promovendus niet wordt overladen met onderwijs-

taken, zodat zij of hij te weinig tijd heeft voor training en onderzoek. Ook moet de leerstoelhouder ervoor zorgen dat het aantal promovendi per promotor niet te hoog wordt. De guideline noemt geen maximum aantal promovendi, aangezien de begeleidingscapaciteit afhangt van het type onderzoek, de kwaliteit van de promotor, het supervisieteam en de zelfstandigheid van de PhD-student. Verder moeten de leerstoelgroepen ervoor zorgen dat nieuwe promovendi een buddy krijgen. Dat kan een collega PhD-student van de leerstoelgroep zijn met wie de nieuwe promovendus haar of zijn vragen en problemen kan bespreken.

PHD COUNCIL

De regels zijn bedoeld als houvast voor de promovendi, zegt de Dean of Research Wouter Hendriks. Als een promovendus meent dat haar of zijn promotor zich niet aan de richtlijnen houdt, kan ze dat melden bij de onderzoekschool, die dan in gesprek gaat met de promotor of leerstoelhouder. Hendriks: 'Hiermee hopen we problemen vroegtijdig te kunnen identificeren om zodoende de uitval te verminderen en de promotieduur te verkorten.' De Wageningen PhD Council is blij met de richtlijnen. 'We hebben inspraak gehad in de richtlijnen en vinden het een stap vooruit dat de verantwoordelijkheden nu op papier staan', zegt Jasper Lamers van de PhD Council. 'Nu willen we graag weten of deze richtlijnen worden gevolgd. We hebben nu contactpunten nodig bij de onderzoekscholen waar we klachten kunnen doorgeven.' **AS**

© COLUMN | GUIDO

Onderbreking

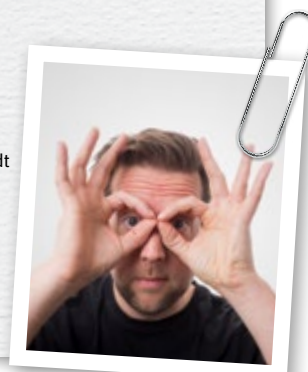
Ik zie ze zitten tijdens college alsof ik door allemaal kleine digitale raampjes zo in hun huis inkijk. De ene nog in zijn of haar studentenkamer met een lege wijnfles en vieze kleren op de achtergrond, maar de meesten in het ouderlijke nest in een kamer met meubels en een bed dat duidelijk beter past bij een jonge puber dan een volwassen student.

Ik probeer de colleges zo interactief mogelijk te maken, ruimte te geven voor groepswork en discussie, maar ik weet zeker dat ik concurrenter met een tweede scherm of een buiten beeld gelegde telefoon vol met Insta's en TikToks.

'Ik ben nog maar een schermgroot onderdeel van hun leven'

Er is een reden waarom we studenten naar een campus lokken: ze worden fysiek uit het normale leven getrokken zodat ze geheel openstaan voor nieuwe academische inzichten. In plaats daarvan zijn de online colleges en opdrachten nu een kleine onderbreking van een leven dat zich voornamelijk elders afspeelt. Via een klein stukje scherm proberen we ze te bereiken, maar we zijn letterlijk nog maar een schermgroot onderdeel van hun leven in plaats van de allesomvattende omgeving. Onze rector stelde tevreden vast dat uit *questionnaires* over online leren blijkt dat 'education quality was as good as previous years' en dat 'students were equally involved in learning processes'. Dat doet me natuurlijk deugd, maar ik ben bang dat wat onze studenten nu missen misschien moeilijk te vatten is in een vragenlijst. **B**

Guido Camps (36) is dierenarts en postdoc bij Humane Voeding. Hij houdt van bakken, bijen houden en bijzondere dieren.

MARTIN SCHOLTEN GAAT WUR POSITIONEREN IN BRUSSEL

Martin Scholten stopt deze maand als directeur van de Animal Sciences Group van WUR. Hij wordt adviseur op het gebied van Europese en regionale samenwerking.

Twaalf jaar was hij algemeen directeur van de Animal Sciences Group. Daarom was Martin Scholten toe aan iets anders. In overleg met bestuursvoorzitter Louise Fresco rolde daar een nieuwe functie uit: adviseur van de raad van bestuur op het gebied van Europa en Nederlandse regio's. Scholten: 'Het is een tijdelijke functie, voortkomend uit het strategisch plan. WUR is behoorlijk succesvol in Brussel met het binnenhalen van onderzoeksprojecten, maar we zijn niet toonaangevend op het grensvlak van onderzoek en beleid. Daar wil ik mij in mengen.' Scholten kent de weg in Brussel; hij zat bijvoorbeeld in de *expert group* van het innovatiepro-

gramma Horizon 2020. Maar nu krijgt hij meer tijd om binnen te lopen bij de beleidsmakers in Brussel. 'Ik januari was ik bij het directoraat-generaal Maritieme Zaken en Visserij om te praten over het zeebeleid en de *Green Deal*. De directeur zei: WUR, help ons. We zijn nu bezig met een in-

'Als je innovaties niet goed neerzet in Brussel, kunnen ze stranden'

tegraal beleid voor energie, voedsel en natuur op zee. Die inzichten wil ik straks delen in Brussel.' Ook wil Scholten vaker samen met het Ministerie van LNV optrekken in Brussel. 'We moeten leren van het ehech met de pulsvisserij. Als je innovaties niet goed neerzet in

Brussel, kunnen ze stranden. De Fransen doen dat slimmer; die maken coproducties van wetenschap en politiek. Dat moeten wij ook vaker doen, bijvoorbeeld samen met de Fransen.'

NA DE BREXIT

Verder wil Scholten uitzoeken hoe WUR verder kan samenwerken met Britse onderzoekers na de Brexit en wil hij in Brussel een brede Wageningse aanpak van zoönosen presenteren. Hij verwacht voortaan een halve werkweek met Brussel bezig te zijn.

De andere helft van de werkweek gaat hij zich bezighouden met vertrouwde onderwerpen in Nederland: kringlooplandbouw, stikstof en biodiversiteit. 'Ik wil de kennisvragen in de buitenwereld met de binnenwereld van WUR verkopen; daar ben ik goed in.' **AS**

STUDIE NAAR BESTRIJDING PLAAGRUPS

WUR gaat uitzoeken hoe de bestrijding van de rups beter kan, zodat de overlast vermindert.

De eikenprocessierups is al tientallen jaren actief in ons land. Gemeenten met veel overlast bedenken van alles om de rupsen te bestrijden. Met wisselend succes Een sluitende aanpak is er niet. Wel een leidraad die gemeenten adviseert over de verschillende methoden. Maar de onderbouwing van die adviezen laat te wensen over. Nieuw onderzoek wil daar wat aan doen. Een consortium van twintig partijen, waaronder het (WUR) Kenniscentrum Eikenprocessie-

FOTO: SHUTTERSTOCK.COM

'We zullen moeten leren leven met de rups'

rups, elf gemeenten en de Vereniging van Bos- en Natuureigenaren nemen deel aan het onderzoek, dat mede wordt gefinancierd door de Topsector Tuinbouw. WUR en het Kenniscentrum voeren de studie uit, onder leiding van ecoloog Joop Spijker.

'We zullen moeten leren leven met de rups.' Zegt Spijker. Doel van het onderzoek is daarom niet het beestje uit te roeien. 'Dat is feitelijk niet meer mogelijk. Het is wel mogelijk om de aanpak te verbeteren.' En dat begint met in-

zicht in de ontwikkeling van het aantal rupsen en vlinders. In de elf deelnemende gemeenten worden dit en volgend jaar de beestjes op een gestandaardiseerde manier in kaart gebracht.

HUISARTSENBEZOEK

Dat maakt het mogelijk om de effectiviteit te vergelijken van de verschillende bestrijdingsmethoden die gemeente gebruiken. Spijker maakt daarnaast gebruik van feromonen-vallen om de vlinders te monitoren. Daarnaast worden samen met het Nivel (onderzoek van de gezondheidszorg) de gezondheidsklachten in kaart gebracht. Spijker: 'We proberen een koppeling te leggen tussen het aantal rupsen en het

huisartsenbezoek. Op die manier krijg je een beeld van de maatschappelijke schade.'

Die schade is voor beleidsmakers van belang bij het nemen van besluiten over maatregelen tegen de rups. Het uiteindelijk doel van het twee jaar durende onderzoek is een nieuwe leidraad. Spijker: 'Eentje met beter onderbouwde adviezen over wat wel en niet werkt. Met eventueel nieuwe adviezen over effectieve en kostenefficiënte maatregelen die niet ten koste gaan van de biodiversiteit.'

Bij WUR gaan drie mensen met de studie aan de slag. Naast Spijker is dat bioloog Arnold van Vliet (namens het Kenniscentrum) en Hidde Hofhuis (Milieusysteemanalyse). **RK**

DRIEKWART VAN WUR WERKT THUIS

Minder dan driekwart van WUR werkt thuis. En dat thuiswerken valt niet altijd mee. De balans tussen werk en privé is lastig.

Dat blijkt uit een enquête over het thuiswerken onder medewerkers. Het onderzoek is de eerste zogeheten Pulse-meting: korte, gerichte tussentijdse steekproeven om medewerkers te polsen over specifieke onderwerpen. Pulse is aanvullend op de tweejaarlijkse grote Medewerkersmonitor. De score is de dagkoers van eind april, toen 500 medewerkers een online vragenlijst kregen van onderzoeksbureau Effectory.

OP DE CAMPUS

Van de 500 formulieren kwam maar 34 procent retour. Dat is de helft van wat de Medewerkersmonitor haalt. Wat als eerste opvalt is dat lang niet iedereen thuiswerkt. Een kwart van alle medewerkers werkt deels of fulltime op de campus of een andere vestiging van WUR in den lande. De score weerspiegelt dat veel labwerk gewoon doorgaat, alhoewel naar de reden niet specifiek is gevraagd.

De thuiswerkers kunnen best thuis uit de voeten. Ze geven voor effectief werken een zeven minnetje. Maar er zijn ook minpunten. Een op de vijf medewerkers geeft aan zich thuis niet of moeilijk te kunnen focussen op het werk. De kinderen en omgevingsgeluid worden het vaakst genoemd als oorzaken voor het niet

kunnen concentreren. Ook algemene zorgen over de coronacrisis houden mensen bezig.

KINDEREN

Groot minpunt van het thuiswerken is ook het vinden van balans tussen werk en ontspanning. Met een zes krijgt dit onderdeel van de enquête het laagste cijfer. Daarnaast kan de samenwerking met collega's (een 6,6) beter. Van de mogelijke belemmeringen voor het thuiswerken wordt toegang tot het WUR-netwerk het vaakst

genoemd. Om te overleggen worden Skype en Microsoft Teams het vaakst gebruikt.

Opvallend is dat het crisismanagement en de communicatie relatief het slechtst scoren. In absolute zin scoort het management met een 7,9 dik voldoende tot goed. En de communicatie komt met een 7,7 ook goed voor de dag. Maar in de vergelijking met landelijke cijfers (benchmark) scoort WUR op beide fronten driekwart punt lager. Dat is volgens Effectory een 'zeer relevant verschil'. **IR RK**

ILLUSTRATIE: YVONNE KROESE

FOTO: JOOST RIKSEN

SOLDAATJE IN TUIN LUMEN

In de natuurtuin achter Lumen staat een soldaatje, een in ons land zeldzame orchidee. De *Orchis militaris* werd ontdekt door nematoloog Joost Riksen. De plant is amper 15 centimeter hoog. Dat is aan de kleine kant. Oorzaak is de droogte, denkt ecooloog Wieger Wamelink. 'Er groeit veel minder dan vorig jaar.' Hoe de plant op de campus is gekomen is moeilijk te zeggen. 'Mogelijk is-ie destijds ingezaaid', denkt Wamelink. Maar hij kan ook zijn komen aanwaaien. Het zaad van orchideeën is heel fijn en licht en kan enorme afstanden afleggen. Het gaat om het juiste milieu om in te groeien.' En die zijn in de tuin aanwezig. Bij de aanleg is de bodem verschaald door de bovenlaag af te graven. Verder is kalkrijke mergel uit Limburg aangebracht. In zekere zin is de tuin een stukje Zuid-Limburg. Niet toevallig de plek waar het soldaatje in ons land nog voorkomt. Het soldaatje is al de zevende soort orchidee die de tuin bevolkt. **IR RK**

AZIJNZUUR IN CHOCOLA VERRAADT DE HERKOMST

Promovendus Valentina Acierno ontdekte kenmerken in chocola die leiden naar het land van herkomst en de teeltomstandigheden van de cacaobonen. Verschillende stoffen in de chocola wijzen haar de weg.

Acierno promoveerde afgelopen mei bij Saskia van Ruth, hoogleraar Voedselauthenticiteit en -integriteit in Wageningen. Ze onderzocht hoe je kunt traceren van welke soort cacaoboon – Criollo, Forastero of Trinitario – de chocola is gemaakt en op welk continent – Afrika, Zuidoost-Azië of Latijns-Amerika – die bonen worden verbouwd. Met andere woorden: ze onderzocht de botanische en geografische herkomst van de chocola aan de hand van stoffen en isotopen van de verschillende cacaobonen. Daarbij zocht de Italiaanse promovendus naar ‘merkers’ die zowel tijdens de productie, verwerking als consumptie van cacao gemeten kunnen worden. Toen Acierno de samenstelling van de verschil-

lende cacaobonen uit verschillende landen vergeleek, bleek dat azijnzuurconcentraties karakteristiek waren voor de Criollo-cacaoboon gedurende de gehele productieketen. Bovendien gaven de azijnzuur-niveaus informatie over de fermentatie en droogcondities van de drie verschillende cacaobonen. Ze vond ook andere merkers, maar die gaven alleen informatie op specifieke momenten in de productieketen, waardoor ze geschikt zijn als controle-instrument om toe te passen op de bonen of chocolade, maar niet op allebei.

MERKERS

De resultaten van Acierno worden nog niet toegepast door controle instanties als de Voedsel- en Warenautoriteit. Eerst moeten onderzoekers nog meer samples analyseren om haar merkers te bevestigen, vindt de promovendus. Bovendien is het belangrijk om cacao van meerdere jaren te vergelijken, om bijvoorbeeld het effect van weersomstandigheden op het

profiel van de cacaobonen op te helderen. Haar onderzoek is van belang voor de Nederlandse chocolaproducenten en keurmerken als Max Havelaar. De Nederlandse wetgeving bepaalt dat in 2025 alle in Nederland geproduceerde chocola aan duurzaamheidseisen moet voldoen. **AS**

SPECTROMETER SELECTEERT ROTTE MANGO'S

Geregeld ziet een mango er van buiten puntgaaf uit, maar heeft-ie onder de schil bruin vrucht-vlees. WUR-onderzoekers hebben een methode ontwikkeld om die rotte mango's te selecteren, zonder de mango open te snijden.

Onderzoekers bij de postharvest-groep van Food & Biobased Research moesten voor hun onderzoek honderden mango's met de hand doorsnijden om te kijken of het vruchtvlees rot was. 'We hebben zelfs een speciaal snij-apparaat laten ontwikkelen bij de werkplaats', vertelt Suzan Gabriëls. Maar voordat de mango's werden opengesneden, werd de vochtigheid en chemische samenstelling gemeten met een *near-infrared* spectrometer (NIR) (ie de foto op pagina 2). Daarna werden alle mango's doorgesneden en in een gestandaardiseerde kleurenkast gefotografeerd. Die beelden zijn vervolgens vertaald in waarden,

waarbij alle bruine en zwarte pixels 'rot' vertegenwoordigden en alle gele pixels 'gezond'. Uit deze waarden is voor iedere mango een 'gezond-bruin' ratio berekend. Daarna gingen de onderzoekers testen of de NIR-metingen met behulp van dit model de mango's met verrot vruchtvlees onder de schil wisten aan te wijzen. Daaruit bleek dat ze in tachtig procent van de gevallen goed voorspelden dat de mango van binnen bruin was.

TRANSPORT

Een mooi resultaat waar de grote mango-verwerkers wat mee kunnen, denkt Gabriëls. Met de spectrometer kunnen ze de kwaliteit van de mango vaststellen, zodat ze de goede mango's ver weg kunnen transporteren, de redelijke mango's op de lokale markt kunnen afzetten en de rotte mango's kunnen weggooiden. Jaarlijks worden wereldwijd 1,1 miljoen ton mango's verhandeld met een waarde van zo'n 2 miljard euro. **AS**

STUDIE NAAR HUISVESTING MIGRANTEN

De huisvesting van migranten heeft grote invloed op de integratie. WUR-hoogleraar Ontwikkelingseconomie Nico Heerink gaat samen met zijn Chinese partners van de Nanjing Agricultural University onderzoeken wat de effecten van huisvesting zijn.

'In ons land gaat het voornamelijk om de integratie van seizoenarbeiders, arbeidsmigranten en vluchtelingen', licht Heerink toe. 'In China speelt vooral de binnenlandse migratie van het platteland naar de stad. Het gaat om meer dan 240 miljoen mensen, veelal tijdelijke arbeidsmigranten. Deels wonen die migranten bij elkaar dichtbij het werk of in aparte wijken in de steden.' Die huisvesting is volgens Heerink fnuikend voor de integratie, wat segregatie, werkloosheid, armoede, verslavingen en criminaliteit in de hand werkt. De studie is deels inventariserend en deels kijken de onderzoekers naar de effecten van innovatieve

huisvestingsprogramma's. 'In ons land zijn bijvoorbeeld pilots waar vluchtelingen in één complex samen wonen met Nederlanders.' Het onderzoek wordt in ons land gefinancierd door wetenschapsfinancier NWO, die een miljoen euro beschikbaar stelt uit het zogeheten Merian Fonds. De Chinese NWO betaalt 520.000 euro. **RK**

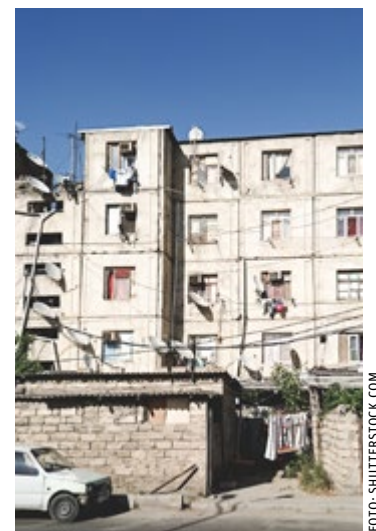

FOTO: SHUTTERSTOCK.COM

TROPISCHE BOMEN KUNNEN NIET TEGEN WARMTE

Groeien tropische bomen harder als er meer CO₂ in de lucht zit? Niet alle bomen, en vooral niet als het heet is, blijkt uit WUR-onderzoek.

Pieter Zuidema, WUR-hoogleraar Tropische Boscologie, en collega's analyseerden nauwgezet 5318 jaarringen van 129 Australische ceders (*Toona ciliata*) op vier verschillende plekken in Australië en Zuidoost Azië. De jaarringen weerspiegelen een groeiarchief van 1950-2014. In die tijd is het gehalte aan CO₂ in de atmosfeer met ruim een kwart gestegen. Dat de bomen klimaatgevoelig zijn, blijkt duidelijk uit de metingen. De groei per boom varieert sterk per jaar. Maar alle bomen vertonen eenzelfde patroon: in goede jaren groeien alle bomen hard, in mindere jaren niet. Die variatie maakt het volgens Zuidema mogelijk om langs statistische weg de effecten van het stijgende CO₂-gehalte en die van neerslag en temperatuur uit elkaar te trekken. Met verrassende conclusies.

FOTOSYNTHESE

Het bemestingseffect van CO₂ bestaat wel, maar alleen in de koelere (gemiddeld

20 °C) gebieden. Een warm jaar zorgt daar voor een efficiëntere fotosynthese en dus meer groei. Bomen zijn bovendien minder gevoelig voor droogtestress, omdat ze efficiënter gebruik maken van beschikbaar water. Maar in warme (gemiddeld 25 °C) gebieden is die CO₂-bonus afwezig. Sterker nog, de groei neemt daar in warme en droge jaren juist af. Dat komt volgens Zuidema, doordat bladeren tijdens die warme jaren zo warm worden dat de fotosynthese wordt geremd. 'Tropische bossen kunnen dus niet zo goed tegen warmte', verwoordt Zuidema die opvallende conclusie. 'We zien een verandering in de klimaatgevoeligheid van tropische bossen als gevolg van een toenemend gehalte aan CO₂ in de lucht.' Hij haast zich erbij te zeggen dat dit alleen voor deze boomsoort is aangetoond. **IK RK**

CONSUMENT BETAALT MEER IN SUPERMARKT DOOR CORONA

Brood, aardappelen, eieren en vlees zijn door corona duurder geworden voor de Nederlandse consument.

Dit blijkt uit de voedselprijzenmonitor van Wageningen Economic Research en het Centraal Bureau voor de Statistiek. Over februari en maart stegen de prijzen van kippenvlees en fruit 3 procent, aardappelen 5 procent en varkensvlees zelfs 10 procent. 'Dit komt mede door een toenemende vraag in de detailhandel', zegt Huib Silvis, projectleider van de voedselprijzenmonitoring. 'Daarnaast kopen mensen meer in de supermarkt omdat ze niet meer buiten de deur eten. Ook zien we effect van het hamsteren in het begin van de lockdown.'

De prijs van zuivel en groenten bleef nagevoelbaar gelijk. Silvis: 'De lockdownmaat-

regelen zijn pas half maart genomen en deze cijfers gaan over februari en maart, dus het kan zijn dat we pas het topje van de ijsberg zien.' Consumenten betaalden meer, maar onder andere aardappelteilers zagen hun opbrengstprijzen dalen. 'Dat komt vooral omdat de vraag uit het buitenland wegviel', zegt Silvis. 'Fritesaardappelen worden grotendeels geëxporteerd.'

Klein pluspuntje voor de boer: wereldwijd zijn consumenten massaal tarwebloem in gaan slaan. 'Dit heeft zich vertaald naar hogere tarweprijzen', vertelt Silvis. 'Tarwe is echter niet zo'n belangrijk gewas voor het inkomen van Nederlandse boeren omdat het tarwe hoofdzakelijk wordt gebruikt als veevoer. Voor het inkomen van de akkerbouwer is de aardappelprijs veel belangrijker.' **IK TL**

VISIE

'De insectensterfte blijft zorgelijk'

De insectensterfte in de wereld is minder apocalyptisch dan gedacht. Dat blijkt uit nieuw onderzoek. Maar toch zorgelijk, vindt de Wageningse hoogleraar David Kleijn.

Uit een Duits/Nederlandse studie (Hallman et al.) uit 2018 bleek dat in 27 jaar tijd 75 procent van de insecten was verdwenen. De studie leidde wereldwijd tot ophef. Een recente studie komt uit op een 3-6 keer lagere sterfte van landinsecten. Met de waterinsecten gaat het zelfs beter dan voorheen. Eerste auteur is Roel van Klink, alumnus en oud-student van Kleijn.

Ben je verbaasd door de resultaten?

'Nee, niet echt. De Hallman-studie is gedaan hier net over de grens, in één van de meest intensief beheerde en aangeharkte gebieden van de wereld. Voor de biodiversiteit pakt dat intensieve landgebruik negatief uit. De nieuwe studie gaat over de wereldwijde ontwikkeling van de insectenstand.'

De trend over de hele linie is negatief. Maar de verschillen zijn groot, ook binnen Europa. Duitsland komt er slecht uit. Is dat verrassend?

'Nee. Deze nieuwe studie gooit alle studies naar insecten op één hoop. Daardoor ontstaat veel ruis. Het eindresultaat hangt sterk af van de soorten insecten, waar de individuele studies zich op hebben gericht. Ik vermoed dat niet alleen de plek in de wereld, maar ook de onderzochte soortengroep een grote rol speelt. Sommige groepen nemen af, andere toe.'

Heeft zo'n studie dan nut?

'Zeker. Alles bij elkaar genomen, zie je dat wereldwijd de boel achteruit gaat. Dat is behoorlijk schokkend.'

De trend blijkt minder negatief rond landbouwgebieden. Is dat verklaarbaar?

'Eén van de mogelijke verklaringen is dat de biodiversiteit op en om landbouwgebieden altijd al laag is. De afname kan dan niet heel groot meer zijn. Het kan ook met de manier van meten en de gebruikte vallen te maken hebben.'

Voormalig WUR-bestuursvoorzitter en nu boerenambassadeur Aalt Dijkhuizen twitterde triomfantelijk: zie je wel, het is niet de landbouw! Heeft hij een punt?

'Nee. De studie van Hallman is voor de Nederlandse situatie veel representatiever dan dit nieuwe wereldwijde onderzoek. En dan nog: 1 procent afname per jaar! In 20-30 jaar ben je dan een kwart van alle insecten kwijt. Eén op de vier beestjes foetsie. Uit heel veel studies blijkt dat de intensieve landbouw daar een rol in speelt.' **IK RK**

Lichtgevende balletjes tonen structuur voedingsmiddelen

FOTO: SHUTTERSTOCK.COM

Onderzoekers van de leerstoelgroep Biofysica hebben een methode ontwikkeld die met kleine lichtgevende balletjes de structuur van voedingsmiddelen op moleculair niveau bepaalt.

Die structuren spelen een belangrijke rol in het vrijkomen van smaakstoffen. De onderzoekers publiceerden hun resultaten onlangs in het wetenschappelijke tijdschrift *Langmuir*.

Voedingsmiddelen bevatten smalle, lange ketens van bijvoorbeeld suikers of eiwitten. Wanneer die ketens een open netwerk vormen, komt de smaak makkelijk vrij, terwijl een compact netwerk de smaak vasthoudt. 'Ideaal bevat een voedingsmiddel een combinatie van structuren', zegt Koen Martens, promovendus en eerste auteur van de publicatie. Een netwerk van lange open ketens, gemengd met dichtgepakte regio's zorgt ervoor dat smaakstoffen langzaam en langdurig vrijkomen en de smaakervaring langer duurt.

PINGPONGBALLETJES

Ondanks het belang van de structuren, bestond er geen goede manier om de complexe organisatie ervan te bepalen. Daarom ontwikkelden Martens en zijn collega's een methode met minuscule fluorescente balletjes. De beweging van die balletjes vertelde Martens iets over de organisatie van de lange ketens. 'Je kan het systeem voorstellen als lichtgevende pingpongballetjes in een bak water in een donkere kamer', zegt Martens. De balletjes bewegen zich vrij door het water. Maar zet je kleine obstakels in die bak, dan ontstaat er een soort hindernisbaan. De balletjes kunnen niet meer alle kanten op bewe-

gen. Als je de lichtgevende pingpongballetjes een tijdje volgt, zie je precies waar ze wel en niet heen kunnen bewegen en dus waar de hindernissen zich bevinden. Zo werkt de methode van Martens ook, maar dan op veel kleinere schaal: met pingpongballetjes van dertig nanometer groot die zich in een hindernisbaan van lange ketens bevinden.

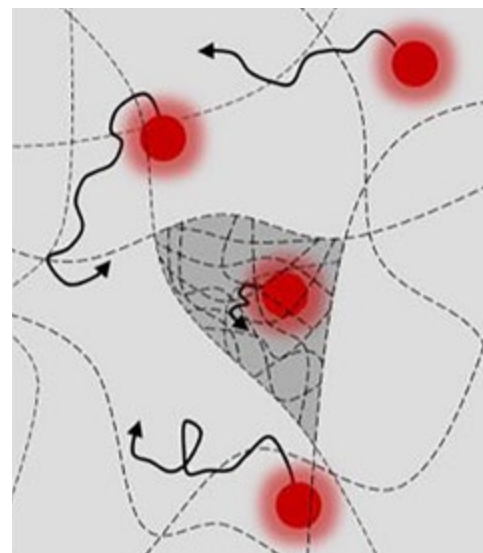
DOE-HET-ZELFMICROSCOOP

'Om de fluorescerende balletjes op zo'n kleine schaal zichtbaar te maken en de organisatie van structuren aan te tonen, hadden we

De microscoop (nieuw een half miljoen euro) bouwde de promovendus zelf

een zeer gevoelige microscoop nodig met een sterke laser', vertelt Martens. 'Zo'n microscoop hadden we niet beschikbaar en een nieuwe microscoop kost een half miljoen euro'. Om die kosten te besparen, bouwde de promovendus zijn eigen microscoop, met aluminium blokken en 3D geprinte onderdelen.

Met die microscoop testten de onderzoekers de methode op het voedingsverdikkingsmiddel carrageen, dat lange suikerketens bevat. Ze observeerden dat de suikerketens in het verdikkingsmiddel op sommige plaatsen dicht op elkaar gepakt zaten en andere ketens juist verder uit elkaar stonden. Zo lieten ze zien dat de methode verschillende organisaties van ketens kan aantonen. Iets wat met andere methodes niet mogelijk is.

▲ De lichtgevende balletjes bewegen vrijer in open structuren (licht grijs) dan in compacte regio's (donkergrijs).

VLEESVERVANGERS

Met de nieuw ontwikkelde methode van Martens en zijn collega's, kunnen wetenschappers straks ook structuren van complexere voedingsmaterialen bestuderen, zoals vleesvervangers. Vlees bevat lange eiwitketens die allemaal in dezelfde oriëntatie liggen. 'Om plantaardige vleesvervangers zoveel mogelijk te laten lijken op echt vlees, zouden hun eiwitketens ook in één richting moeten liggen', zegt Martens. De nieuwe methode kan daarbij inzicht bieden en wellicht brengt dat ons weer een stap dichterbij 'plantaardige vlees'. **R NvtWH**

Het onderzoek van Martens en zijn collega's is gefinancierd door Graduate School VLAG

SUBSIDIE VOOR STUDIE NAAR ECOLOGIE ZONNEPARKEN

Het onderzoek van WUR naar de effecten van zonneparken op de bodem en de ecologie heeft een stevige subsidie binnengesleept.

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland stelt 3,6 miljoen euro beschikbaar voor het project SolarEcoPlus. Binnen dit project werken onder meer WUR, TNO en ontwikkelaar van zonneparken LC Energy samen. Een van de beoogde testparken is Nergena, het zonnepark aan de Dijkgraaf op grond van WUR. LC Energy wil hier een park van 10 hectare maken en dat combineren met wetenschappelijk onderzoek.

Zonneparken zijn niet onomstreden. Tegenstanders wijzen onder meer op mogelijke negatieve effecten op bodem en vegetatie. Doordat de panelen de bodem afschermen,

zou de grond verdrogen en de vegetatie verdorren. 'Maar dat is niet op onderzoek gebaseerd', zegt WUR-projectleider Friso van der Zee.

'Door die subsidie krijgen we nu de gelegenheid om dat te onderzoeken. Op basis van de resultaten verwachten we ontwerp- en beheer-richtlijnen op te stellen om de ecologische kwaliteit van zonneparken te versterken.'

Daartoe worden diverse opstellingen van zonnepanelen onderzocht. Naast conventionele opstellingen wordt gewerkt met zogeheten bifaciale zonnepanelen. Dat zijn panelen die recht op staan en aan beide kanten zonlicht vangen.

CAMERAVALEN

Het ecologisch onderzoek richt zich op een breed spectrum aan biodiversiteit. WUR heeft daar volgens

Van der Zee een monitoringsprotocol voor ontwikkeld. 'Onderdeel daarvan is bijvoorbeeld ook het monitoren van zoogdieren door middel van cameravallen.

Daarnaast wordt ook de verandering van de bodemkwaliteit in kaart gebracht. We kijken naar de effecten op de chemische samenstelling en de vruchtbaarheid van de bodem.'

SolarEcoPlus omvat zes zonneparken op zand-, klei- en veengrond. Nergena is er eentje van. Als het plan tenminste doorgaat. De gemeenteraad van Ede moet een defi-

▲ Protest in Ede tegen de komst van het zonnepark Nergena

FOTO: ERIK WESSELIUS

nitieve vergunning nog afgeven. En of dat gaat gebeuren valt nog te bezien. Een eerdere fase van het plan kreeg maar een nipte meerderheid. Destijds was een raadslid afwezig. De raad van Ede beslist binnenkort over zonnepark Nergena. Het project duurt vier jaar. Het WUR-onderzoek krijgt 1,2 miljoen euro. **IR RK**

DE STELLING

'Overweeg ethische implicaties voordat je resultaten deelt'

Promovendus Karine Kiragosyan is voorstander van het ontdekken en delen van nieuwe technologieën. Maar ze schrok toen ze zag hoe met *genome-editing* glow-in-the-dark-honden werden gefokt. Ze stelt: 'Researchers should consider social and ethical implications of their new developments.'

'Als onderzoeker ben je natuurlijk razend enthousiast als je iets nieuws hebt ontwikkeld. Maar mensen kunnen er misbruik van maken. Dit werd mij duidelijk na het zien van de serie *(un)natural selection* op Netflix. Daarin fokt iemand *glow-in-the-dark-puppy's* met *genome-editing*.

Je hoeft geen wetenschapper te zijn om een techniek als crisp-cas te gebruiken. Het is las-

tig om misbruik van techniek te voorkomen en ik vind het belangrijk dat we nieuwe technieken blijven ontwikkelen, maar ik denk dat het belangrijk is voor onze wetenschappelijke

'Onderzoekers hebben zelf ook een verantwoordelijkheid'

integriteit om na te denken over het grotere plaatje en over mogelijke toepassingen van een techniek voordat je het openbaar maakt. Soms is het goed om voorwaarden te stellen, in ieder geval tot duidelijk is hoe misbruik voorkomen kan worden, bijvoorbeeld door iets te patenteren. Dat kan niet altijd, omdat wetenschappers niet altijd eigenaar zijn van

de resultaten wanneer ze bijvoorbeeld samenwerken met andere partijen. Je kunt dit soort zaken ook laten regelen door externe partijen: in het geval van die honden zijn boetes uitgedeeld. Maar dan is het te laat. Onderzoekers hebben hier zelf ook een verantwoordelijkheid.'

Ik werk in de milieutechnologie, dus genetische modificatie speelt niet zo in mijn veld. Maar wij hebben vergelijkbare dilemma's. Neem bijvoorbeeld het ontwikkelen van windturbines om groene energie op te wekken. We weten dat deze niet zo groen zijn: de turbines zijn van plastic en de materialen zijn niet herbruikbaar. Dit wetende en onderzoek doen om "groene" energie op te wekken heeft ook ethische implicaties.' **IR TL**

Promovendi moeten bij hun proefschrift een handjevol stellingen inleveren. In deze rubriek geven ze toelichting bij hun prikkelendste stelling. In deze aflevering Karine Kiragosyan die 8 april promoveerde op haar onderzoek naar het verwijderen van waterstofsulfide-gas uit aardgas.

‘De eerstejaars krijgen voorrang op de campus’

Als de omstandigheden het toelaten, gaat de Wageningse campus vanaf september weer open. Vooral voor eerstejaars studenten, practica en kleinschalig intensief onderwijs. WUR-bestuurslid Arthur Mol en onderwijsdirecteur Arnold Bregt geven een toelichting.

tekst Albert Sikkema foto's Guy Ackermans

Dit studiejaar komen de studenten niet of nauwelijks meer naar de campus om onderwijs te volgen. Ook voor het personeel blijft het advies: thuiswerken. Maar ondertussen is er ook een perspectief nodig voor het nieuwe studiejaar. Heeft het bijvoorbeeld voor eerstejaars studenten zin om naar Wageningen te komen? De raad van bestuur werkt momenteel aan scenario's hoe de campus vanaf september gestaag open kan. Bestuurslid Arthur Mol en onderwijsdirecteur Arnold Bregt geven de contouren van de anderhalve-meter-universiteit.

Wat hebben jullie eerstejaars studenten te bieden in het nieuwe studiejaar?

Bregt: ‘We willen de kernkwaliteiten van het Wageningse onderwijs overeind houden. Die kernkwaliteiten zijn: een

▲ Onderwijszaal in Forum in corona-opstelling. Alle tafels en stoelen staan op minstens anderhalve meter afstand.

persoonlijke aanpak; onderwijs in groepjes zodat er interactie mogelijk is tussen de studenten en de docenten; werken aan concrete problemen en skills en vaardigheden opdoen, bijvoorbeeld in de vorm van lab- en veldwerk. Deze zaken willen we met voorrang op de Wageningse campus aanbieden. Daarbij moeten we inspelen op de ontwikkeling van de coronacrisis.

'In de nieuwe setting ontstaat een combinatie van onderwijs op de campus en *virtual classrooms*. Daarbij willen we adaptief te werk gaan: op campus als dat mogelijk is, online omdat het kan.'

Mol: 'En we willen de *international classroom* behouden op campus. Dus we nodigen ook internationale studenten uit om naar Wageningen te komen, virtueel en fysiek. Het zal een duaal systeem worden, waarbij studenten in werkgroepjes bijeenkomen op de campus, maar ze ook interactieve online colleges volgen en opdrachten uitwerken.'

Een kwart van het onderwijs op de campus, de rest digitaal?

Mol: 'We denken inderdaad aan 25 à 30 procent van het onderwijs op de campus in de eerste helft van het komend studiejaar. Meer lijkt nu niet mogelijk. Het openbaar vervoer is een knelpunt. Het kabinet heeft besloten dat studenten niet in de spits mogen reizen dus daar moeten we de collegetijden op aanpassen. We willen in elk geval dat de afstudeerders hun proeven op de campus kunnen

'We hebben nog geen kostenplaatje, maar dit gaat geld kosten'

doen. Daarvoor moeten we de werk- en practicumruimten op campus aanpassen, zodat de studenten anderhalve meter uit elkaar zitten.'

Bregt: 'Ik heb wel een oplossing voor studenten om de OV-problemen door de coronacrisis te omzeilen. Kom in Wageningen wonen.'

Stort het aantal internationale studenten in?

Mol: 'Wat betreft de Europese studenten overleggen we nu met onze Europese partnerinstellingen om - als dat mogelijk is - de uitwisselingsprogramma's het komende studiejaar te laten doorgaan. We nemen daar 15 juni een beslissing over. De situatie voor de niet-Europese studenten is, gelet op de reisbeperkingen, ingewikkelder. Ik kan me voorstellen dat de Chinese studenten die zich inschrijven, eerst ons onderwijs online volgen vanuit China en bijvoorbeeld in februari 2021 naar Wageningen komen om campusonderwijs te krijgen.'

Hoe ziet de campus er straks uit qua onderwijsvoorzieningen, kantine en bibliotheek?

Mol: 'We krijgen anderhalve-metermaatregelen en looprichtingen in alle gebouwen. De practicumzalen hebben een derde van de normale capaciteit; daar moeten we het onderwijs op aanpassen. Ook zijn er minder studieplekken, mogelijk nog de helft. De bibliotheek en kantines gaan waarschijnlijk weer open in het nieuwe studiejaar, maar daarbij begrenzen we de plekken. Verder denken we er over om delen van De Drijen weer in gebruik te nemen. Daar is ruimte voor studiegroepen. En tot slot: tijd is ruimte. We moeten ons normale lesrooster wellicht gaan uitbreiden met meer uren per dag. Zeker als we te maken hebben met de richtlijn: geen studenten in het OV in de spits.'

Bregt: 'Verder denk ik dat de studenten ook een bijdrage kunnen leveren aan het campusonderwijs door hun eigen laptop mee te nemen. Door de coronamaatregelen kunnen er minder studenten in practica- en computerzalen, maar met eigen laptops ontstaan meer opties op de campus, ook voor werkgroepen en computerpractica.'

Wat zijn de gevolgen van corona voor het onderzoek?

Mol: 'Daarbij moeten we onderscheid maken tussen Wageningen Research en de universiteit. Het onderzoek van Wageningen Research is voor een belangrijk deel gewoon doorgegaan onder de nieuwe hygiënemaatregelen. Hier en daar is een onderzoeksopdracht uitgesteld, maar er zijn ook

▲ De normaal gesproken druk bezochte kantine in Helix in coronatijd.

nieuwe projecten bijgekomen vanwege de coronacrisis. De mensen werken hoofdzakelijk vanuit huis, maar ook in het lab als dat nodig is.

‘Op de universiteit is het lab- en thuiswerk van de promovendi en postdocs ook voor het grootste deel doorgegaan. Enkele promovendi zijn teruggegaan naar hun thuisland, dus daar ligt het labwerk stil, en op de campus kunnen minder proeven plaatsvinden in de anderhalve-meterlabs. Twee leerstoelgroepen hebben hun labs enkele weken dichtgegooid, maar die zijn inmiddels weer open. We hebben wel vertraging in het onderzoek opgelopen, maar in vergelijking met de andere universiteiten valt die vertraging erg mee.

‘We hebben tegen de promovendi gezegd: pas je werk-

‘We willen dat afstudeervakkers hun proeven op de campus kunnen doen’

zaamheden aan, schrijf een artikel in plaats van de proef die je wilde doen of pas je onderzoek iets aan en voorkom zo achterstand. Voorlopig werkt dit goed, maar als de coronacrisis voortduurt, gaan we steeds meer problemen en vertragingen tegenkomen.’

Wie mogen er straks op de campus werken?

Mol: ‘Als je niet op de campus hoeft te zijn, werk je thuis. Dat is zeker tot september de regel. Daarna overwegen we om werkplekken te verdelen. Daarbij krijgen promovendi en medewerkers die een lab nodig hebben voorrang. Ook personeel met een sociale indicatie – medewerkers die

slecht thuis kunnen werken – krijgen voorrang. En ook houden we rekening met internationale studenten en medewerkers die geen breed netwerk in Wageningen hebben. We willen toe naar een corona-exit-strategie waarbij we medewerkers gefaseerd en roulerend toegang tot de campus geven. Mensen die er niet hoeven te zijn, zoals Arnold en ik, zijn als laatste aan de beurt.’

Bregt: ‘Ik was vanochtend nog op de campus, omdat ik ook nog GIS-onderwijs verzorg samen met een collega. Als je samen onderwijs geeft, is het prettig om dat op de campus te doen. Bij de GIS-groep werkt iedereen thuis, maar je wilt van tijd tot tijd ook wel weer eens je team zien en bijpraten. Ik denk dat we ook campussessies voor teams moeten gaan faciliteren vanaf september.’

En welke studenten mogen op de campus komen?

Mol: ‘Ook daar willen we een prioritering. Zoals gezegd, willen we de afstudeervakkers plek bieden op de campus als ze faciliteiten nodig hebben. Maar we willen ook de eerstejaars, zowel van de bachelor- als masteropleidingen, voorrang geven. Eerstejaars moeten nog binding krijgen met de universiteit en een netwerk opbouwen. Dat doe je niet achter de computer, maar door andere studenten op de campus te ontmoeten. Een goede verbinding met docenten en andere studenten bevordert de motivatie en het studiesucces. Tweede- en derdejaars hebben, als het goed is, die verbinding al. En natuurlijk helpt de introductie – de AID – die we in augustus organiseren daar ook bij.’

Veldwerk en stages voor studenten zijn voorlopig, door de beperkende maatregelen, een lastige zaak. Dat kan toch tot studievertraging leiden?

Mol: ‘We willen de uitwisselingsmogelijkheden zoveel mogelijk laten doorgaan. Daarbij kijken we: wat kan er nog wel? Zo overleggen we nu met de andere Nederlandse universiteiten over meer uitwisseling van minoren tussen de universiteiten, zodat studenten toch kennis en ervaring buiten Wageningen kunnen opdoen. Wat betreft de stages: Nederlandse stages kunnen gewoon, stages buiten Europa worden lastig, maar ik verwacht dat er de komende maanden mogelijkheden ontstaan in landen als Zweden, Denemarken en Duitsland.’

Bregt: ‘We zien ook dat masterstudenten hun stageplannen toch kunnen doorzetten door zelf iets te regelen. Een aantal internationale masterstudenten gaan nu een stage in eigen land doen, onder Wageningse begeleiding. En we zien dat de E-stage opgang doet, vooral bij voedingsbedrijven, want die draaien gewoon door tijdens de coronacrisis. Studenten doen bijvoorbeeld eerst thuis literatuuronderzoek en gaan daarna op het bedrijf in een gecontroleerde omgeving onderzoek doen. Een aantal voedingsbedrijven heeft al zo’n E-stage geregeld.

‘En veel opleidingen bieden de mogelijkheid om de stage te vervangen door een tweede thesisonderzoek. Of studenten besluiten om eerst het afstudeervak te doen en daarna de stage. We merken dat de docenten en studenten creatief en innovatief met de coronarestricties omgaan.’

De overgang naar digitaal onderwijs lijkt soepel en succesvol te zijn verlopen.

Bregt: ‘Inderdaad, de docenten hebben keihard gewerkt om hun vak online only te maken. Je merkt dat ze na peri-

ode 5 alweer bezig waren om hun onderwijs zelf te evalueren en verbeteringen aan te brengen.'

Mol: 'Ik ben benieuwd hoe de studenten het online onderwijs beoordelen in de vakkevaluatie. Het college van bestuur heeft de docenten een brief gestuurd dat de vakkevaluatie van periode 5 niet meetelt bij de beoordeling van docenten. We vonden dat docenten niet mogen worden afgerekend op online onderwijs dat heel snel uit de grond moest worden gestampt. Maar daar kregen we enkele verongelijkte reacties op van docenten. Ze stelden dat ze vol waren gegaan voor goed online onderwijs en wilden graag beoordeeld worden door de studenten. Prachtig om te zien, die motivatie. We hebben het gelijk aangepast en gaan dus toch evalueren.'

‘Mijn grootste zorg is dat de docenten blijven doorbuffelen’

Docenten hebben veel extra tijd in het onderwijs moeten steken.

Mol: 'Klopt. Mijn grootste zorg is dat de docenten, die veel inspanning hebben geleverd om het onderwijs naar online om te zetten, maar blijven doorbuffelen. Mijn advies is: neem na periode 6 rust, vrij, afstand. Neem een goede vakantie. We gaan ook geen vakken inhalen in de zomervakantie. Dat doen we niet, de docenten moeten dan rust hebben, en ook de studenten.'

Wat is de financiële schade van de coronacrisis?

Mol: 'We hebben nog geen kostenplaatje, maar dit gaat geld kosten. We krijgen minder studenten en kunnen minder onderzoek doen door de crisis. Hoeveel minder, hangt vooral af van de duur van de beperkende maatregelen. Bovendien weten we niet hoe groot de economische gevolgen zijn. Komt er een recessie, hoe lang? Een pluspunt is: we hebben redelijke reserves. We gaan voor continuïteit, we gaan dit jaar geen bezuinigingen doorvoeren. Komend najaar gaan we de balans opmaken wat de coronacrisis ons kost. We overleggen ondertussen ook met het onderwijsministerie wie voor deze kosten opdraait.'

Wat is het tekort per maand tot dusverre?

'Er is geen bedrag per maand. De inkomsten van het Sportcentrum zijn weggevalen, dat scheelt een paar ton op jaarbasis, maar dat is te overzien gelet op ons totale budget. Hier en daar worden onderzoekcontracten uitgesteld of afgezegd, maar ook dat is te overzien. Er komen ook corona-gerelateerde onderzoeksopdrachten bij. Bepalend voor de schade is: hoe lang duurt de crisis?'

► Eenrichtingsverkeer in een gang in Helix.

1454 ZONNEPANELEN OP HET DAK

Wageningen Bioveterinary Research in Lelystad is de afgelopen maanden niet alleen bezig geweest met onderzoek naar dierziekten en coronatests, maar heeft ook geïnvesteerd in duurzame energie. Het instituut heeft 1454 nieuwe zonnepanelen op het dak laten plaatsen. Later dit jaar komen er nog eens 300 zonnepanelen bij. Bij elkaar leveren die circa 450 MWh aan elektriciteit per jaar op, goed voor ruim 100 huishoudens. Daarbij blijft het niet. Het instituut heeft een nieuwe aanvraag ingediend voor nog eens duizend zonnepanelen extra. Meer nieuws over zonnepanelen op WUR-daken op pagina 4. AS, foto Sven Menschel

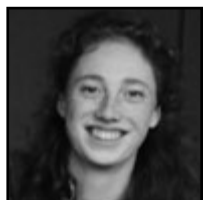
WAAR GAAT DAT HEEN?

De coronacrisis schopt van alles in de war, ook de vakantieplannen. Wat gaan WUR-medewerkers en studenten doen deze zomer?

tekst Redactie Resource illustratie Henk van Ruitenbeek

Dianne Smits

**bachelorstudent
Levensmiddelen-
technologie**

'Ik had een aantal vakantie-opties maar er stond nog niks vast. Ik zou met m'n ouders mee kunnen.

Of met vriendinnen van thuis-thuis, dat organiseren we altijd een beetje *last minute*. **Ik was ook van plan om iets te doen met mijn studentenhuus, een weekendje liften ofzo.** En met m'n borrelclub van KSV (Katholieke Studenten Vereniging, red.) wilden we naar Sziget gaan, een groot festival in Hongarije. Dat gaat allemaal niet door natuurlijk. Achteraf gezien ben ik wel blij dat we nog niks hadden geboekt. Het enige plan dat ik nu heb ik KSV promoten tijdens de AID. Hoe dat er precies uit gaat zien, weet ik nog niet, maar als verenigingshuus kunnen wij daar een mooie rol in spelen. Daarnaast ga ik zoveel mogelijk werken.' **📍 LZ**

Jaap van Raffé

**onderzoeker
Bedrijfsvoering Bos bij
WENR en in zijn vrije tijd
gps-en geocaching-
liefhebber annex
ondernemer in gps-uitjes**

'**Ik ben bezig met het uitzetten van een gps-wandelroute over de Veluwe. Het wordt een 6-daagse tocht van camping naar camping,** waarbij we zoveel mogelijk door de natuur lopen en zo weinig mogelijk mensen tegenkomen. Nee, niet dwars door het bos. We houden ons aan de regels en volgen dus de paden. Maar op het Kootwijkerzand bijvoorbeeld, kun je wel struinen. De tocht is eigenlijk ingegeven door de coronacrisis. We wandelen normaal veel in het buitenland. Maar dat kan nu dus niet. We zijn al een paar maanden bezig de route uit te zetten. Individuele stukken hebben we al gelopen. De dagafstanden zijn zo'n 20 km. We starten in Wageningen, gaan via Otterlo, park De Hoge Veluwe en Kootwijkerzand naar Nunspeet. 120 km in totaal. De route komt later dit jaar beschikbaar op een speciale website die ik ga maken.' **📍 RK**

Sofia Wolfswinkel

**MSc Management,
Economics & Consumer
Studies**

'Ik wilde deze zomer met mijn vriend op vakantie, maar dat was al onzeker omdat we allebei stage

zouden lopen. Nu ga ik in augustus stagelopen in Den Haag, waar ik ook naartoe ben verhuisd. Dus ik heb in eigen land nog genoeg te ontdekken, waardoor de nood om weg te gaan niet zo hoog is. **Ik wil misschien binnen Nederland een paar dagen weg, want er zijn hier zo veel leuke, mooie plekken die ik nog helemaal niet ken.** Het voelt nu ook niet lekker om verder weg te gaan, ook al mag het. Bovendien ben ik een gewoontedier. Zo veel mogelijk thuis zijn, zorgt voor meer routine, wat me alleen maar gelukkiger maakt. Desondanks mis ik mijn vrienden en mis ik het om spontaan ergens wat te gaan drinken, maar dat zijn absoluut luxeproblemen vergeleken met wat er allemaal aan de hand is.' **📍 MvdH**

Lea Esser

**medewerker International
Office**

'Ik heb geen idee wat ik deze zomer ga doen, of ik door blijf werken of toch mijn vakantie opneem. Normaal ga ik met mijn

gezin naar Azië, maar gelukkig hadden we nog niks geboekt. Ik denk dat we daar dit jaar niet heengaan. **Als het kan en mag gaan we misschien een weekje naar Oostenrijk.** Eigenlijk gaan we daar in de winter altijd heen, maar mijn dochter stelde voor om er deze zomervakantie heen te gaan. Maar als je daar niks kan en mag, heb je er ook niets aan. Dus misschien wordt het wel twee weken thuisblijven. Dan blijf ik in en om huis en tuin en dan zet ik misschien een zwembadje op. Je kan er wel heel moeilijk over doen dat je niet weg kan, maar het is niet anders. Ik ben niet bang voor het virus, maar ik zoek het niet op. Ik ga niet gezellig met anderen aan de Rijn zitten, bijvoorbeeld.' **📍 MvdH**

Guido Camps

**docent bij Humane Voeding
en Gezondheid**

'Ik zou deze week met vrouw en twee kinderen - derde op komst - op vakantie gaan met mijn schoonouders naar Normandië, maar dat is niet doorgegaan. In plaats daarvan zitten we nu een weekend met de schoonouders in een huisje in Nederland. Verder is het plan dat we de eerste twee weken van augustus met de hele familie - mijn ouders, mijn twee broers en zus met hun gezin en wij - in een groot huis in Frankrijk gaan zitten. Ik heb goede hoop dat dat doorgaat. Het is een enorm landhuis op een afgelegen plek met een eigen zwembad, dus we zitten niet in de drukte. **We hebben deze vakantie al een jaar geleden gepland. Je weet nooit of de corona-epidemie weer oplakkt, dan hebben we een probleem.'** **📍 AS**

Cor Meurs

projectmanager HR

'**Wij gaan deze zomer een week naar een huisje in Friesland, lekker aan het water met een zeilbootje voor de deur.** Ik ga sowieso

liever niet te ver weg met vakantie, zeker niet met het vliegtuig, met name uit duurzaamheidsoverwegingen. En Nederland heeft veel mooie plekken. Ik ga met mijn man, onze twee dochters en hun moeders. Het is nog wel even kijken hoe het zit met de regels want we zijn een samengesteld gezin, de dochters wonen bij hun moeders die ook een stel zijn en mijn man en ik wonen samen. Dus officieel zouden we niet met zijn allen in een huisje mogen, omdat we twee aparte huishoudens vormen. Ik vind dat als er regels zijn we ons er dan aan moeten houden. Aan de andere kant gaan alle campings ook weer open en dan deel je ook sanitaire voorzieningen met veel verschillende mensen, dus dan kan een huisje ook wel.' **📍 TL**

Zo maak je vleesvervangers gezonder

Wie vlees wil minderen is al lang niet meer aangewezen op sponzige tofublokken en tempeh. Van rookworst tot filet-American, alles heeft tegenwoordig wel een vega-variant. Dat klinkt gezond, maar vleesvervangers bevatten vaak veel zout, suiker en vet. Kan dat beter? En hoe dan?

tekst Tessa Louwerens illustratie Paul Gerlach / Shutterstock

Et minder vlees en meer plantaardig, luidt het advies van het Voedingscentrum. Dat is beter voor milieu en gezondheid. Het goede nieuws is dat vleesvervangers meestal veel eiwitten bevatten.

Bovendien verlagen peulvruchten, zoals soja, je LDL-cholesterol, en helpen daarmee je bloedvaten gezond te houden. Toch blijkt ook uit onderzoek van het Voedingscentrum dat vleesvervangers geregeld teveel verzadigde vetten, zout en suiker bevatten.

Het Voedingscentrum hanteert een bovengrens van 1,1 gram zout per 100 gram product. Als een product daar boven zit, valt het buiten de Schijf van Vijf. Zout verlagen in vleesvervangers is best lastig, volgens Atze Jan van der Goot, hoogleraar Eiwitstructurering bij WUR. 'Vlees heeft van zichzelf niet zoveel smaak. Die ontstaat door kruiden en door de maillardreactie: een reactie die optreedt wanneer suikers met eiwitten reageren tijdens bakken en braden en die zorgt voor een bruin korstje en de hartige vleessmaak.' Bij het bakken van vleesvervangers is het moeilijker dit effect te krijgen, omdat die sneller aanbranden bij bakken op hogere temperaturen. 'Dat komt omdat plantaardige eiwitten minder goed vocht vasthouden dan dierlijke eiwitten', vertelt Van der Goot. 'Er is minder water om te verdampen tijdens het bakken waar-

‘Vleesvervangers zijn bedoeld als verleiders’

door het sneller aanbrandt. We onderzoeken manieren om meer water in vleesvervangers te brengen zodat we de bak-ervaring kunnen nabootsen.’

Als bakken niet werkt moeten fabrikanten andere manieren vinden om het lekker te maken. Zout is een goede smaakversterker en maskeert eventuele bijsmaken. Van der Goot: ‘Zonder veel zout en smaakstoffen smaakt zo’n product naar tarwe, erwten of soja. Dat vinden mensen niet lekker.’ Veel zout is niet wenselijk, want niet gezond, maar volgens de hoogleraar is het lastig (lees: duur) om de producten met andere stoffen op smaak te brengen. ‘Nadeel is dat plantaardige eiwitten sterk binden aan smaakstoffen. We willen graag onderzoeken hoe dat komt. Dat is belangrijk omdat fabrikanten nu veel smaakstoffen moeten toevoegen en dat zijn dure ingrediënten. Als we dit beter begrijpen kunnen we gericht zoeken naar mogelijkheden om plantaardige producten beter op smaak te brengen, zonder veel zout.’

Naast het op smaak brengen helpt zout om producten structuur te geven, vertelt Van der Goot. ‘Zout beïnvloedt hoe eiwitten een netwerk vormen. Dat is een reden waarom je zout toevoegt bij het broodbakken, niet alleen voor de smaak maar ook om een stevig deeg te krijgen en brood met een goed volume.’

SPEK

Een derde reden waarom vleesvervangers zout bevatten heeft te maken met de bewerkingsstappen die nodig zijn om eiwitten te isoleren uit de ruwe materialen zoals erwten en soja, vertelt Joeri Hollink, hoofd productontwikkeling bij kipstukjes-producent Ojah. ‘Bij erwten moet je zuur toevoegen zodat eiwitten neerslaan en je ze eruit kan halen.’ Om dat zure weer op te heffen voegen grondstoffabrikanten natriumzout toe. Hierdoor zit vaak al een halve procent zout in de grondstof. Hollink: ‘Dat klinkt misschien laag, maar als wij bijvoorbeeld producten aan het Verenigd Koninkrijk willen verkopen dan mogen die niet meer dan 0.63 procent zout bevatten. Daar zit je dan wel snel aan.’

Toch is zoutreductie volgens Hollink zeker mogelijk. ‘Het is ook afhankelijk van het product dat je maakt. Vegeta-

risch spek zit met twee procent zout aan de hoge kant, hoewel dat relatief weinig is vergeleken met varkensspek. Wij kiezen ervoor onze producten vrij neutraal van smaak te maken. Dat is kippenvlees ook. Consumenten kunnen vervolgens zelf kiezen hoe ze het op smaak brengen.’ Een manier om zout te verlagen is door natriumchloride, keukenzout, deels te vervangen door andere soorten zout zoals kaliumchloride. Kalium heeft in tegenstelling tot natrium een bloeddrukverlagend effect en is in dat opzicht gezonder. Hollink: ‘Nadeel is dat het een bittere smaak geeft. Je kan ongeveer een derde van het zout met kaliumchloride vervangen zonder dat die smaak overheerst.’

‘We willen graag dat het vet eruit loopt als je het in de pan doet’

Naast zout bevatten vleesvervangers vaak teveel verzadigd vet, aldus het Voedingscentrum dat voor verzadigd vet een bovengrens hanteert van 2,5 gram per 100 gram. Overigens vallen ook vleesproducten zoals varkensschnittel of hamburger hiermee buiten de Schijf van Vijf.

‘Vet is belangrijk voor de smaak en smeuge structuur van producten’, vertelt Van der Goot. ‘Consumenten willen graag dat het vet eruit loopt als je het in de pan doet.’ Om te zorgen dat vet er pas in de pan uitloopt en niet in de verpakking, worden harde vetten gebruikt die bij kamertemperatuur vast zijn, zoals kokos of palmolie. Overigens is dat volgens Hollink niet per se ongezonder: ‘Als je plantaardige olie gebruikt en op hoge temperaturen verhit dan ontstaan ongezonde transvetten. Dat gebeurt niet als je kokosvet verhit. Dus in dat opzicht is het beter om harde vetten te gebruiken, zeker als je gaat frituren bijvoorbeeld.’

‘Vroeger werd veel suiker aan vegetarische producten toegevoegd voor de bruinkleuring’

Soms wordt extra suiker toegevoegd aan vleesvervangers. Maar volgens Hollink zijn dat meestal kleine hoeveelheden. ‘Vroeger werd veel suiker aan vegetarische producten toegevoegd, voor de smaak en om te zorgen voor bruinverkleuring bij het bakken. Inmiddels zijn die hoeveelheden sterk teruggebracht. Wij gebruiken in onze producten helemaal geen suiker.’

VEESVERVANGER ≠ VLEES

Een laatste kritiekpunt is dat vleesvervangers te weinig voedingsstoffen zouden bevatten zoals essentiële aminozuren, vitamine B12 en ijzer. Is dat terecht of verlangen we gewoon teveel van vleesvervangers? Hoogleraar Eiwitstructurering Van der Goot: ‘Vleesvervangers zijn bedoeld om mensen te verleiden wat minder vlees te eten, niet om vlees volledig te vervangen. Ze zijn met name ontworpen voor de flexitariër om af en toe te iets anders te eten dan vlees. Daarmee is de vraag hoe wenselijk het is om alle voedingsstoffen die in vlees zitten ook in vleesvervangers te stoppen. Ons dieet bestaat uit een heel scala aan voedingsmiddelen en vleesvervangers hoeven niet alle dreigende tekorten op te lossen. Bovendien kan je met vlees-

vervangers zorgen dat mensen bepaalde voedingsstoffen binnenkrijgen waar ze vaak te weinig van eten, denk aan vezels.’

Vleesvervangers moeten het de consument vooral makkelijker maken minder vlees te eten. ‘Dat is het eenvoudigst als het product veel op vlees lijkt’, zegt Van der Goot. Hij ziet dat fabrikanten vooral werken aan een breder aanbod van veel verschillende type vleesvervangers. ‘Je zag dat afgelopen jaar bijvoorbeeld met de strijd om de beste vegetarische rookworst. En ook broodbeleg is met name in Nederland populair.’ Hollink beaamt dat: ‘Qua gezondheid zitten we met onze producten al best goed. Voor ons zijn vooral smaak, duurzaamheid en betaalbaarheid belangrijk. We zijn met name op zoek naar nieuwe grondstoffen, textuur en smaakbeleving.’

Volgens Van der Goot is het belangrijk na te denken over de plaats die vleesvervangers innemen in ons dieet en welke voedingswaarde daarbij past. ‘Nu is het handig dat ze op vlees lijken, om de overstap voor consumenten makkelijk te maken. Als mensen gewend raken aan het idee dat eiwitrijke producten niet per se van dieren afkomstig hoeven te zijn, ontstaat ruimte voor andersoortige producten. Plantaardige grondstoffen lijken nu eenmaal niet op dierlijke grondstoffen. Als we afstappen van het idee dat vleesvervangers qua voedingswaarde en structuur op vlees moeten lijken, dan zijn minder bewerkingsstappen nodig. Dan kan je bijvoorbeeld producten maken van hele bonen en erwten en alle waardevolle stoffen die daarin zitten.’

FOTO: GUY ACKERMANS

Sleutelfiguren

Ze zijn onmisbaar voor het draaiend en gezellig houden van de campus, toch komen ze meestal niet als eerste in je op als je aan de campus denkt: schoonmakers, conciërges, cateraars, tuinmannen, receptionistes – de lijst is lang. Ook in deze coronatijd vervullen ze een belangrijke rol. Resource zoekt deze sleutelfiguren op. Dit keer Corina Hobé (37), schoonmaakster in Atlas en zzp kapster.

tekst Milou van der Horst

'Ik ben gek op mensen, op hun verhalen. Mensen luchten graag hun hart bij mij. Dan ben ik aan het poetsen en zie ik aan het snoetje dat er iets is en dan vraag ik ernaar. En dan vertellen ze. Dat vind ik heerlijk. Ik ken de mensen hier niet allemaal bij naam, maar ik herken de gezichten. En ik weet wat er speelt.

Ik weet zeker dat ik gewaardeerd word. Als ik een paar dagen afwezig ben missen ze me en zeggen ze dat ze het fijn vinden dat ik er weer ben. En mensen bedanken mij ook vaak.

Dat er afgelopen weken bijna niemand in het gebouw is, maakt me verdrietig. Mensen om heen zijn een belangrijk deel van mijn werk. Daar haal ik mijn voldoening uit. Het wordt nu gelukkig weer wat drukker, maar het is nog steeds anders. En ik houd niet van veranderingen. Ook

ben ik van het knuffelen en aanraken. Dat dat nu niet kan, vind ik jammer, want ik kan mezelf niet zijn. Dat vreet aan me. Toch ben ik blij dat ik naar mijn werk mag, anders word ik gek thuis. Nu alles minder vies wordt, krijgen we bijvoorbeeld extra opdrachten, zoals de keukenkastjes vanbinnen schoonmaken. En we poetsen deurklinken, handvatjes, kranen, randen en de richels extra. Het moeilijkst aan mijn werk vind ik stofzuigen als er mensen zitten. Meestal vinden ze het niet

'Ik ben van het knuffelen en aanraken. Ik kan nu mezelf niet zijn'

vervelend, want ze vinden het fijn als het weer schoon is. Toch stofzuigde ik voor corona meestal vóór werktijd, omdat ik me toch bezwaard voelde.

'Vroeger wilde ik schoonheidsspecialiste worden, met een eigen salonnetje. Ik heb ook een combiopleiding gedaan tot kapster en schoonheidsspecialiste, tot ik aan de voeten moest beginnen. Ik heb niks met voeten, die vind ik maar vies.

Daarom werd ik alleen kapster.

Maar toen de kinderen naar school gingen, wilde ik iets doen tijdens de schooltijden, naast mijn werk als kapster. Want van alleen thuiszitten word ik helemaal zenuwachtig. Ik ben graag bezig. Tijdens het knippen hoorde ik over Asito, waar ze een schoonmaakster zochten voor Atlas, dus ik heb meteen gesolliciteerd. Ik werk hier nu 4,5 jaar.

Ik ben dankbaar voor mijn baan en ben altijd blij als ik weer mag werken. Het is lekker dat ik weet wat ik moet doen, want ik kom niet graag uit mijn comfortzone. En ik vind het fijn als het weer schoon is. Daarnaast geeft mijn werk veiligheid: ik bouw een pensioentje op en krijg vakantiegeld. Als ik nu een beroep moest kiezen koos ik een baan in de zorg, zoals werken met gehandicapten of kinderen met een stempel, zoals ADHD. Dat helpen en zorgen lijkt me prachtig. Maar dan moet je een opleiding volgen en ik word al bijna 40. En ik hou van veiligheid. Dus ik vind het goed zo.

Ik durf niet aan de toekomst te denken in deze coronatijd. Rutte zegt 'dit is het nieuwe normaal', maar dit is niks. Ik hoop dat het gauw weer normaal wordt. En dat iedereen snel gezond terugkomt. Ik hoop dat mensen het zorgen voor elkaar blijven volhouden. We hebben elkaar allemaal nodig, niet alleen in deze tijd.'

De anderhalveme

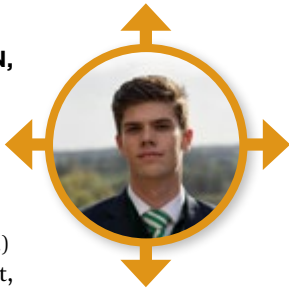
Vanwege covid-19 moesten studentenverenigingen hun deuren sluiten. Inmiddels staat de deur weer op een kier. Drie (vice)-voorzitters kijken vooruit.

tekst Luuk Zegers foto Sven Menschel

'We willen deze zomer openblijven'

**JORIS BERGMAN,
VOORZITTER
W.S.R. ARGO**

"Toen we dicht moesten, hebben we alle ergometers (roeimachines, red.) bij leden thuis gezet, zodat ze toch konden trainen. Sinds 11 mei mag er weer buiten worden gesport. De kleedkamers zijn dicht en de grote boten blijven binnen, maar er wordt weer geroeid op Argo. We zorgen dat dat op een veilige manier gebeurt en we lopen rond op de vereniging om te kijken of het protocol wordt nageleefd. Tot nu

gaat het goed. In de eerste week hadden 85 leden zich aangemeld om te trainen. 'Naast roeien, draait het hier natuurlijk ook om gezelligheid. We zijn met de gemeente aan het kijken in hoeverre wij gezelligheidsactiviteiten weer kunnen opstarten. We houden de tijdlijn van de overheid in de gaten. Zo kijken we hoe we stapje voor stapje steeds iets verder open kunnen.

'Normaal gesproken gaat de vereniging in de zomer dicht, maar nu is een clubje aan het kijken naar mogelijkheden om de hele zomer in kleinere groepjes activiteiten te doen. Een beetje roeien, een beetje in de zon zitten. Misschien is het zelfs mogelijk dat mensen die geen lid zijn, langs kunnen komen. Zo wordt roeien ook voor hen toegankelijk en kunnen we iets moois neerzetten voor eigen leden én alle andere studenten.

'We weten nog niet hoe de AID eruit gaat zien. Ik maak me weinig zorgen om aanmeldingen: juist in coronatijd is het goed om ergens lid van te worden, een vriendenkring op te bouwen en activiteiten te doen. Ik heb goede moed dat de mensen die naar Wageningen komen en iets willen beleven denken: "Hé, zo'n roeivereniging is daar wel een goeie plek voor."

'Het is mooi om weer wat vaker op Argo te zijn. Als ik naar buiten kijk, zie ik een jongen skiff-les (eenpersoons roeiboot, red.) volgen. We kunnen geen praatjes maken: ik ben wettelijk verplicht om te zeggen dat ze gelijk na de training naar

huis moeten gaan. Maar het is leuk om de leden weer te zien. Voor hen doe je het tenslotte. Het is een mooi gezicht: op het land barst het van het afzetlint en dranghekken, maar op het water is er eigenlijk niks veranderd. Zeker als straks de ploegenbootjes weer het water op kunnen, is dat plaatje weer compleet.'

'Eerstejaars zoeken misschien juist extra avontuur'

**AMBER LAAN,
VOORZITTER KSV
FRANCISCUS**

'Betrokkenheid van de leden is erg belangrijk voor een vereniging. Het dispuut l'Esprit de la Licorne heeft een online biercantus gehouden voor alle leden. Dispuutleden gingen op de fiets door Wageningen met waterpistolen, belden aan bij leden en spotten ze nat op anderhalve meter afstand. In plaats van de drukbezochte kroegavonden kunnen leden nu naar een radioprogramma luisteren dat gemaakt wordt door leden, voor leden. Ook hebben we een online quiz over de vereniging gedaan. Wel mooi:

ter-sociëteit

opeens zit je met alle leden in Zoom.

'Wanneer onze deuren weer echt open mogen is nog onduidelijk. Studentenverenigingen zijn een grijs gebied qua wetgeving. Er bestaat een kans dat wij onder de terrasversoepelingen vallen van de horeca. Of onder de versoepelingen voor de culturele sector, zoals bioscopen waar in elke zaal weer een beperkt aantal mensen aanwezig mag zijn. We zijn op dit moment aan het uitzoeken wat mogelijk is.

'Hoe de AID eruit gaat zien weten we nog niet, maar er zullen geen grote feesten zijn bij de verenigingen. De vraag is nu hoe we met de beperkingen die er straks nog zijn, de vereniging goed kunnen presenteren aan nieuwe eerstejaars. We hebben voldoende tijd om daarop in te spelen, dus ik maak me geen zorgen over aanmeldingen. En nieuwe eerstejaars hebben geen examenreis of supergave zomervakantie, dus misschien willen ze wel extra graag avontuur zoeken bij een studentenvereniging. De introductietijd is ook zo'n vraagstuk. Als er nog maatregelen gelden, moeten we het dan wel doen? Die tijd is er voornamelijk om nieuwe leden kennis te laten maken met elkaar en met de vereniging. Dat kan ook op andere manieren.

'Zelf heb ik sinds de coronamaatregelen meer greep op mijn eigen leven. Eerst was ik 24/7 op de vereniging, nu ben ik opeens ook echt een huisgenoot thuis. Ik eet en sport met m'n huisgenoten en heb vrije avonden. De eerste week

zonder feesten was heel chill: opeens had ik een goed slaapritme. Maar vanaf de tweede week miste ik het al.'

'We hopen zo snel mogelijk de deuren van onze "anderhalvemeter-sociëteit" te openen'

**BAS VERKERK,
VICEVOOR-
ZITTER SSR-W**

'Op zaterdag 14 maart zouden wij het best bezochte SSR-W gala ooit hebben. Dat we er zin in hadden, is zacht uitgedrukt. Toen kwam de persconferentie op donderdag 12 maart en ging het land op slot. We moesten op het allerlaatste moment *cancelen*. Heel zuur, maar we hebben met het bestuur de knop omgezet en de lijnen uitgezet. Vergaderen moest voortaan via Zoom; de biertanks moesten worden afgesloten en de leidingen doorgespoeld.

'Om leden betrokken te houden, hebben we een online platform gelanceerd met online vrijmibo's. Dan maakt een van onze leden een lekker muziekmixje en kan iedereen in de

livestream foto's delen van hoe zij aan het vrijmibo'en zijn. We hebben een speciaalbier-bingo gedaan en een paar weken geleden een radio-uitzending gemaakt met het bestuur waarbij leden konden inbellen, slap lullen, anekdotes delen, om toch een beetje dat contact en de onzinnige verhalen nieuwe leven in te blazen. Daar is echt behoefte aan.

'Er heerst onduidelijkheid over in hoeverre studentenverenigingen in de versoepelingen van de coronamaatregelen worden meegenomen, omdat wij niet vallen onder de typische horeca, maar we zijn ook geen standaard kantine. Bij SSR-W hebben we een ontzettend grote tuin met bar. Het zou mooi zijn als die onder de terrasregeling gaat vallen. Bioscopen mogen vanaf 1 juni dertig bezoekers per zaal. Wij hebben op de vereniging verschillende zalen, geldt dat ook daar? Dat zoeken we uit in goed overleg met de gemeente. We hopen zo snel mogelijk de deuren van onze "anderhalvemeter-sociëteit" te kunnen openen.

'Op dit moment zijn we bezig met voorbereidingen: looplijnen maken, kijken waar de ingang en de uitgang moeten komen, zijn onze meubels geschikt en hoe moeten die worden opgesteld? Ook werken we aan een veiligheidsprotocol dat door de gemeente moet worden goedgekeurd. Feestjes zitten er voorlopig nog even niet in, maar we proberen vooral te kijken wat wél kan.'

SAMENGEVAT

MAGERTJES

Waarom kunnen sommigen eten wat ze willen zonder aan te komen? Wetenschappers van de Universiteit van British Columbia zijn een gen (ALK-gen) op het spoor die dat regelt. Dunne mensen hebben een afwijkend ALK-gen. Het 'schraalheidsgen' grijpt aan op de energiehuishouding van het lichaam. Muizen zonder het gen blijven slank wat ze ook eten. Is dun zijn dan een afwijking?

HARTSLAG

Door samen te drummen gaan harten met elkaar in de pas lopen. Dat toont onderzoek van de Israelische Bar-Ilan Universiteit aan. Mensen die beter synchroniseren, blijken ook beter (met elkaar) samen te werken. De studie vermeldt niet of er gecorrigeerd is voor aangeboren muzikaliteit. Zit de wereld overigens te wachten op meelopers?

SLANG!

Sommige vogels begrijpen elkaars alarmsignalen. Dat toont Japans (Kyoto University) onderzoek aan. In de studie ging het om het signaal voor 'Kijk uit, een slang!'. Zwarte mezen begrepen de alarmkreten van de Japanse koolmees. Terwijl beide talen volgens de onderzoekers totaal anders zijn. Het kan natuurlijk ook dat 'slang' zoiets is als 'politie'. Dat klinkt in veel Europese talen ook gelijk.

FRIETJE MET

Een friettent in de buurt maakt je niet dik. Dat concluderen Zweedse onderzoekers van de Lund Universiteit. De wetenschappers vonden in een grote studie geen correlatie tussen beide gegevens. Evenmin maken fitnessruimtes in de wijk de bewoners minder obees. Zou er ook een verband bestaan tussen stompzinnig onderzoek en de breedtegraad?   RK

Niet meer leegstand dan normaal bij Idealis

Ondanks een aantal vroege huuropzeggingen is er niet meer leegstand bij Idealis dan normaal gesproken rond deze tijd van het jaar.

Begin april was het aantal huuropzeggingen flink hoger dan op hetzelfde moment in 2019. Idealis-woordvoerder Hellen Albers denkt dat dat deels ging om studenten die toch al van plan waren om hun huurcontract op te zeggen en dat nu eerder hebben gedaan vanwege de coronacrisis. Inmiddels is het aantal huuropzeggingen gestabiliseerd en terug op het normale niveau. 'Er is nu ongeveer net zo veel leegstand als normaal op dit moment: er staan zo'n 300 kamers langer dan één maand leeg,' zegt Albers. 'Andere lege kamers zitten alweer in het verhuurproces of worden gereserveerd. Idealis reserveert elk jaar in aanloop naar het studiejaar honderden kamers voor internationale studenten. Dat gebeurt in overleg met de universiteit. Momenteel is het nog onduidelijk hoeveel internationale studenten in september kunnen beginnen aan

FOTO: JORIS SCHAAP

▲ Studentcomplex aan de Haarweg in Wageningen.

een studie. Als dat aantal dit jaar lager ligt, is er dus een groter aanbod van kamers voor Nederlandse studenten.'

BOUWPLANNEN GAAN DOOR

In 2020 zijn er tot nu toe 730 huurcontracten opgezegd. Vorig jaar op hetzelfde meetmoment waren dat er 751, meer dus dan dit jaar. 'Dat komt ook omdat toen het Nieuwe Kanaal complex werd opgeleverd', zegt Albers. 'Toen verhuisden 65 studenten van een andere kamer naar dat complex. Dat zijn dus 65 extra huuropzeggingen. Als je die ervan afhaalt, zijn er nu dus iets meer huurcontracten opgezegd.' Ondanks de onzekerheid die gepaard gaat met de huidige situa-

tie, heeft de coronacrisis geen invloed op de bouwplannen van Idealis. 'Wij gaan niet heel ad hoc onze lange termijn plannen aanpassen omdat er op korte termijn mogelijk tijdelijk minder vraag is. We overleggen regelmatig met de universiteit over de situatie. Het is koffiedik kijken hoe het er per 1 september uitziet. Dat hangt onder meer af van landelijk beleid en van wat er internationaal gebeurt. Op dit moment is het lastig om dat in te schatten, dus gaan we gewoon door met onze plannen voor Kirpestein (127 kamers, geplande oplevering zomer 2021, red.) en Costerweg 65 (264 kamers, geplande oplevering zomer 2021, red.).'   LZ

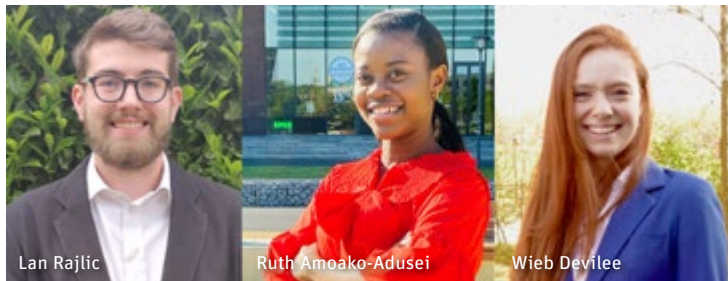
Iedere 2 weken

RESOURCE IN DE BUS?

KIJK OP RESOURCE-ONLINE.NL EN NEEM EEN ABONNEMENT!

RESOURCE
Voor iedereen van Wageningen University & Research

Uitslag studentenraadverkiezingen: zetelverdeling blijft hetzelfde

Lan Rajlic

Ruth Amoako-Adusei

Wieb Devilee

De uitslag van de studentenraadverkiezingen is dinsdagmiddag 2 juni bekendgemaakt door onderwijsdecaan Arnold Bregt. De zetelverdeling verandert niet: VeSte (7), S&I (4) en CSF (1).

Dat maakte Bregt dinsdagmiddag bekend via een Microsoft Teams livestream. In totaal heeft 28,76

procent van de stemgerechtigden een stem uitgebracht. 'Een klein beetje minder dan vorig jaar, maar toen werd er actief campagne gevoerd op de campus. Nu kon dat alleen online plaatsvinden, dus het is een heel goede opkomst.'

'De studentenraad is een belangrijk medezeggenschapsorgaan van Wageningen University', bena-

drukt Bregt. 'De kwaliteit van onderwijs en studentenwelzijn zijn erg belangrijk. Studenten hebben daar zelf een sleutelrol in via de studentenraad.' De raad bestaat uit twaalf studenten die ieder jaar opnieuw gekozen worden. Leden van de raad spreken regelmatig af met studenten, studentverenigingen, studieverenigingen en met het college van bestuur van de universiteit om te praten over onderwerpen als mentale gezondheid, studentenrechten, carrière en afval op de campus.

Op dit moment bestaat de raad uit drie partijen: Sustainability & Internationalization (S&I), Verenigde Studenten (VeSte) en Christelijke Studenten Fractie (CSF). **IC LZ**

De studentenraadsleden voor komend collegejaar zijn:

CSF:

1. Ruth Amoako-Adusei

S&I:

1. Lan Rajlic
2. Chenyue Li
3. Tamkin Haider
4. Ardha Vashti

VeSte:

1. Wieb Devilee
2. Jette Breedijk
3. Irene van der Boom
4. Marieke van Vonderen
5. Sam Hoogaars
6. Renee Rooijackers
7. Judith Kikkert

MEANWHILE IN... HONG KONG

'Many of my Cantonese friends are planning to emigrate'

China's parliament has backed security legislation for Hong Kong that criminalizes secession, subversion, terrorism and engaging with 'foreign forces'. Many fear it could lead to increased prosecution of Hong Kong's residents for exercising their rights under local laws. The move has sparked international outrage. 'Hong Kong citizens want the one country-two systems principle to be upheld so we can begin to resolve our many social ills,' says Gina Ho.

'The current situation is new as Beijing is getting directly involved. Using the excuse of tackling social disorder, they're bypassing the Hong Kong government to get the security law passed. China's narrative is to present the Hong Kong protesters as separatists, which the new law targets directly. Already, thousands of protesters have been arrested and they could be charged with rioting, which carries a prison sentence of up to 10 years. When the security law is fully implemented, anyone, not only protestors, could be accused of being a

threat to national security.

'The purpose of the pro-democracy protests has been less about achieving independence and more about demanding all the freedoms that were promised

PHOTO: PAULWONG / SHUTTERSTOCK.COM

in our de facto constitution (Basic Law). Hong Kong is governed by the one country-two system principle: it allows the city to be semi-independent and grants its citizens fundamental human rights and freedoms. In 2003, half a million people demonstrated against a similar security law. 2014 saw the Umbrella Movement when universal suffrage to elect our governor was "explained away" from the Basic Law. And last year's protests with more than a million people, successfully put paid to an extradition law, one of five demands.

'Since China has stepped in, the tone has changed. A threshold has been crossed and some are now openly calling for independence as they believe the one country-two systems principle is broken. Many of my Cantonese friends who have the means to emigrate are planning to do so. But this creates a really sad situation. We are becoming a diaspora who have a place where we belong, but can't go back to.'

IC

Gina Ho (34), a MSc Environmental Sciences student reflects on the situation in her home country

(NOG STEEDS) OP DE CAMPUS

Charlotte Mathisen (21), bachelorstudent Stedelijke Bosbouw uit Vancouver, is sinds januari in Wageningen. Haar plan was om hier een aantal vakken te volgen in periode 4 en 5 en daarna met vrienden te gaan reizen naar Italië, Griekenland en Kroatië. Maar ook bij haar heeft covid-19 roet in het eten gegooid. Toch vindt ze het niet erg: 'Ik zie nu veel meer van Nederland dan ik had verwacht!'

Eigenlijk was Wageningen niet Charlotte's eerste keuze, ze wilde het liefst naar Nieuw-Zeeland. 'Maar ik ben zo blij dat ik hier ben gekomen! Ik studeer stedelijke bosbouw, dus eigenlijk is Wageningen de perfecte plek voor mij.' Het niveau van onderwijs heeft haar verrast: 'Ik vond al mijn professoren fantastisch en heb het gevoel dat ik veel geleerd heb.' Toen het coronavirus uitbrak, gingen veel internationale studenten naar huis. Charlotte vond het een lastige beslissing: in Wageningen

blijven tot juni of direct naar huis vliegen. 'Als ik op dat moment aan het reizen was geweest en in hotels had verbleven, dan was ik gelijk naar huis gegaan. Maar ik had nu toch mijn huur al tot juni betaald en Wageningen is maar een kleine stad, dus ik maakte mij niet te veel zorgen.'

'Mijn vijf zusjes hadden veel commentaar op mijn beslissing om in Wageningen te blijven'

Haar vrienden en familie waren niet zo blij met die beslissing. 'Vooral mijn vijf zusjes hadden veel commentaar, maar uiteindelijk zijn meningen maar meningen. Niemand heeft echt gelijk of ongelijk.' Haar ouders begrepen haar beslissing wel en stonden achter haar. 'Ik

ben blij dat ik ben gebleven. In plaats van reizen door Zuid-Europa, kon ik fietsen door allerlei plekjes rondom Wageningen. De lente in Nederland is echt heel erg mooi.' Charlotte is wel van plan om snel naar Vancouver te reizen, maar de vraag blijft of dat kan. 'Een vriendin van mij is twee weken geleden naar huis gegaan en zij kwam er op het vliegveld achter dat haar vlucht geannuleerd was. Gelukkig kon ze uiteindelijk een dag later alsnog vertrekken. Ik ga in ieder geval mijn luchtvaartmaatschappij bellen en mijn vliegstatus checken voordat ik naar Schiphol ga.' **EM**

FOTO: EMMA WOLTHAAN

Behind the scenes

As people start seeing friends again, the Hoogstraat gets more and more crowded, and the police closed the road to the Rhine because way too many Wageningers were crowding onto the beach, at WUR we're still teaching and learning online. How is it going behind the scenes? Well, it's going.

I'm on the teaching staff of a course that caters for more than 100 students. The course is running, lectures are live and students have the chance to ask their questions and get them answered, breakout rooms enable discussions and group work, and recording the sessions makes it possible for people overseas to follow classes despite being nine hours behind. It takes several pairs of eyes to

monitor all these platforms, so here we are, a crew of two besides the main teacher of the day, keeping the boat afloat. Yes, even without the distance and the occasional connection dramas, you need a strong and well-attuned team to run an online course. And I am lucky to be part of one.

BONUS

Nonetheless, working on an online course entails working more than fulltime, answering students' messages at weekends, and dreaming about Zoom meetings at night. And as a bonus, online live classes drain all your energy. For sure, teaching online works in meeting basic learning objectives and allowing people to bring home the needed ECTS. Also for sure, students are missing 50% of

the experience: the personal relationships and the atmosphere of excursions that have the magical power of massively enhancing

'Teaching online should never become the norm'

learning. Even surer, teaching online requires double the energy from teachers, only to deliver part of the quality of their teaching.

LESSONS LEARNT?

Teaching online fits the purpose of emergency adaptation to unforeseen circumstances. But don't for a moment imagine this should ever become the norm. When all this is over, I would like

BLOG

Donatella Gasparro graduated recently as a Master's student in Organic Agriculture. She currently works as a Teaching & Education Coordination Assistant at Farming Systems Ecology.

to make a stand for moving education outdoors as much as possible, especially in the natural sciences; for reintroducing hands-on, offline activities wherever possible; and for a well-deserved detox from laptops and screens. **B**

Vastende Franciscanen halen 2500 euro op voor voedselbank

Twintig leden van studentenvereniging KSV Franciscus hebben ruim 2500 euro opgehaald voor de Wageningse voedselbank door vierentwintig uur te vasten.

De actie was een initiatief van stichting Fiducia, die is opgericht om studenten te inspireren vrijwilligerswerk te doen in Wageningen. Dianne Smits (19), bachelorstudent Levensmiddelen-technologie, is penningmeester van de stichting. 'Fiducia is opgezet door KSV'ers en richt

'Op het moment dat je huisgenoten gaan eten, is het soms wel even lastig'

zich ook voornamelijk op leden van KSV. We doen veel activiteiten met het bejaardenhuis en de gehandicaptenopvang in Wageningen. Ook organiseren we elk jaar een benefietdiner voor een wisselend lokaal doel.'

Toen de Wageningse voedselbank de studen-

ten van stichting Fiducia om hulp vroeg, konden ze niet weigeren. 'Dus moesten we een actie verzinnen die *coronaproof* is', vertelt Smits. 'Donaties vragen voor vierentwintig uur vasten leek ons een goede manier om aandacht te vragen voor de voedselbank en tegelijkertijd geld op te halen.'

METER BIER DONEREN

In eerste instantie moesten die donaties vooral komen van leden van KSV Franciscus. 'We vroegen studentenbedragen, bijvoorbeeld twee euro – de prijs van lunch op de kroeg; vier euro – de prijs van avondeten; of elf euro – de prijs van een meter pils. Maar uiteindelijk zijn ook andere mensen gaan doneren, familieleden en huisgenoten. Uiteindelijk hebben 275 mensen gedoneerd.'

De vast van de Franciscanen begon op donderdagavond 28 mei om 20.08 uur. Geen toevallig tijdstip, aldus Smits. 'Dat tijdstip staat symbool voor het moment dat normaal gesproken iedereen samenkomt. Als je maandagavond op dat tijdstip met je club aan de bar staat in de kroeg,

krijg je een punt. Aan het einde van het jaar krijgt de winnende club een vaatje bier.' Zelf vastte Smits ook mee. 'Op het moment dat je huisgenoten gaan eten, is het soms wel even lastig. En er lag een open zak met cashewnoten op tafel, die zag er heel uitnodigend uit. Maar uiteindelijk was het goed te doen en hebben we er een leuk bedrag mee opgehaald.' **LZ**

Internationale afgestudeerden willen verlenging van zoekjaarvisum

Veel WUR-afgestudeerden van niet-EU landen verlengen hun verblijf in Nederland door een zogenoemd zoekjaarvisum aan te vragen. Dit visum geeft je twaalf maanden om een baan te vinden en een carrière te starten in Nederland. Als ze een baan vinden, mogen ze blijven. Voormalig *Resource*-blogger Kaavya Raveendran behaalde haar masterdiploma Food Technology in augustus 2019. Ze ging een paar maanden naar India en kwam in januari 2020 terug naar Nederland met een zoekjaarvisum, met het plan om hier een baan te vinden en carrière te maken. 'Vanwege de coronapandemie is het vinden van een baan moeilijker geworden.'

TWAALF KOSTBARE MAANDEN

'Het probleem is dat het zoekjaarvisum al loopt,' zegt Raveendran. 'Een zoekjaar is een kostbare periode van twaalf maanden. Veel bedrijven nemen op dit moment geen nieuwe

mensen aan en hebben vacatures van voor de pandemie teruggetrokken. In de huidige situatie staat tijd niet aan onze kant. De banenmarkt staat stil, maar de klok van het visum tikt gewoon door.'

Samen met andere recent afgestudeerden die een zoekjaarvisum hebben, probeert Raveendran aandacht voor het probleem te vragen. 'Deze situatie is niet eerder voorgekomen, dat maakt het zo ingewikkeld. De enige echte oplossing is een verlenging van het zoekjaarvisum. Als we genoeg tijd krijgen, zijn de meesten van ons prima in staat om een goede baan te vinden.' **LZ**

De afgestudeerden hebben een petitie gestart op www.verlengzoekjaarvisum.petities.nl, waarin ze de Tweede Kamer vragen om een verlenging van hun zoekjaarvisum.

FOTO: KAAVYA RAVEENDRAN

Wageningse masterstudenten gaan voor hun stage en thesis de hele wereld over. Ze maken kennis met de praktijk en andere culturen. Hier vertellen ze over hun avonturen.

‘Iedereen hier helpt elkaar’

‘Het Blue Deal programma is een internationaal programma van de ministeries van Buitenlandse Zaken, Infrastructuur en Waterstaat en alle waterschappen. Het ambitieuze doel is om 20 miljoen mensen in veertig stroomgebieden wereldwijd te helpen aan schoon, voldoende en veilig water.

DUURZAAM BELEID

‘Ik was betrokken bij de projecten in het zuiden van Ghana, waar de focus ligt bij de Volta Delta, het stroomgebied van de rivier de Volta in Ghana en omliggende landen, ook wel de Lower Volta Delta genoemd. Mijn thesis gaat over in hoeverre belanghebbenden participeren bij het opzetten en opereren van een nieuw bestuur in de Lower Volta Delta en rondom de nabijgelegen Keta Lagoon.

HET LOKALE LEVEN

‘Ik woonde bij een plaatselijke NGO in Ada Foah, een klein dorp aan het uiteinde van de Volta aan de kust. Dit is een hele mooie omgeving door de rivier en het groen daaromheen. Helaas was alles wel bezaaid met plastic afval, vooral de stranden lagen helemaal onder. Dit is deels van de lokale inwoners, maar veel is aangespoeld vanuit grote steden zoals Accra. Ik woonde tussen de lokale bevolking en werd ondergedompeld in de Ghaneese cultuur. Tegelijkertijd was ik zelf natuurlijk ook een opvallend verschijnsel. In de lokale taal Dangme is het woord voor blanke ‘bofono’ en overal waar ik kwam was er wel iemand die dat naar me riep. “Bofono, bofono! How are you?”

GHANESE KOOKLES

‘Bij ons thuis kookte altijd een Ghaneese vrouw uit het dorp, zij was echt als een moeder voor ons. Ze wilde heel graag dat ik ook Ghanees leerde koken zodat ik dat hier in Nederland weer aan mijn moeder kon leren. Elke avond stonden we samen in de keuken en liet ze mij spartelen met alle kruiden en dingen om de perfecte *stew* in elkaar te zetten.

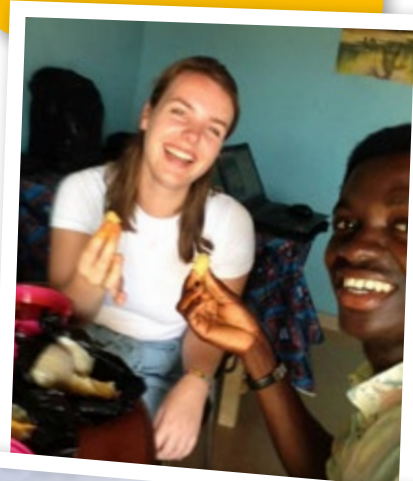
In Ghana is een grote gemeenschapszin. Iedereen let op elkaar en het is heel vanzelfsprekend om elkaar even te helpen. Iedereen groet elkaar en maakt een praatje met elkaar.

THEORIE EN WERKELIJKHEID

‘Tijdens je studie in Wageningen leer je altijd dat je lokale stakeholders zoals boeren en vissers moet betrekken bij het beleid, maar dit bleek in praktijk moeilijk haalbaar. Het Nederlandse team van Blue Deal is bijvoorbeeld maar vier keer per jaar voor een week in Ghana, en dat is niet genoeg tijd voor een brede aanpak. Je kunt je aan deze verschillen storen, maar ik vond het juist erg leerzaam om te zien hoe het “in het echt” gaat.’

HET ECHTE WERK

Wie? Elna Memelink (22), BSc International Land and Water Management
Wat? Stage bij het Blue Deal programma
Waar? Ada Foah, Ghana

University Fund
Wageningen

anne
vanden
banfonds

'Alle kleine
donaties
vormen een
groot cadeau:
kennis'

Geef talent een
kans en maak een
wereld van verschil!

Doneer nu op
www.anevandenbanfonds.nl

studiebeurzen voor studenten
uit ontwikkelingslanden

>> Help wanted! *Resource* is in deze dagen de verbinder voor WUR. Help ons collega's en studenten die niet op de campus zijn te bereiken. Volg onze social media. Daar delen we het magazine ook als bladerbare pdf via Issuu. *Resource*, juist nu!

Colofon

Resource is het onafhankelijke medium voor studenten en medewerkers van Wageningen University & Research. *Resource* brengt nieuws, achtergronden en duiding. Op resource-online.nl verschijnen dagelijks nieuwe berichten. Het magazine verschijnt tweewekelijks op donderdag.

Redactieadres

Droevendaalsesteeg 4,
6708 PB Wageningen
(Atlas, gebouw 104, bode 31)
Postbus 9101, 6700 HB Wageningen
Secretariaat: Thea Kuijpers,
resource@wur.nl, 0317 484020
Website: www.resource-online.nl
ISSN 1389-7756

Redactie

- Willem Andrée (hoofdredacteur)
willem.andree@wur.nl, 0317 483774
- Helene Seevinck (eindredacteur)
Helene.seevinck@wur.nl, 0642220084
- Roelof Kleis (ecologie, sociale wetenschappen, campusontwikkeling)
roelof.kleis@wur.nl, 0317 481721
- Tessa Louwerens (dier, voeding),
tessa.louwerens@wur.nl, 0317 481709
- Albert Sikkema (plant, dier, organisatie)
albert.sikkema@wur.nl, 0317 481724
- Luuk Zegers (studenten en onderwijs)
luukfl.zegers@wur.nl, 0317-486002
- Coretta Jongeling (social media)
coretta.jongeling@wur.nl, 06-422220078

Aan Resource werken mee

Guy Ackermans, Hannah Begemann, Bregje van der Bolt, Guido Camps, Evelien Castrop, Cathy Chen, Inge Corino, Rijk Dersjant, Tim den Duijf, Marieke Enter, Donatella Gasparro, Anna den Hartog, Gina Ho, Hoger Onderwijs Persbureau (HOP), Femke Janssen, Clare McGregor, Sven Menschel, Emma Mouthaan, Henk van Ruitenbeek, Julia Schäfer, Monique van Schie, Konstantina Togka, Inge van der Wal, Clare Wilkinson, Nicole van 't Wout Hofland, Geert van Zandbrink

Vormgeving

Geert-Jan Bruins, Paul Gerlach,
Alfred Heikamp

Druk Tuijtel, Hardinxveld-Giessendam

Abonnement

Een abonnement op het magazine kost €59 (buitenland €135) per academisch jaar. Opzeggen voor 1 augustus.

Advertenties

Extern: Bureau van Vliet, l.paap@
bureauvanvliet.com, 023 5714745

Deadline

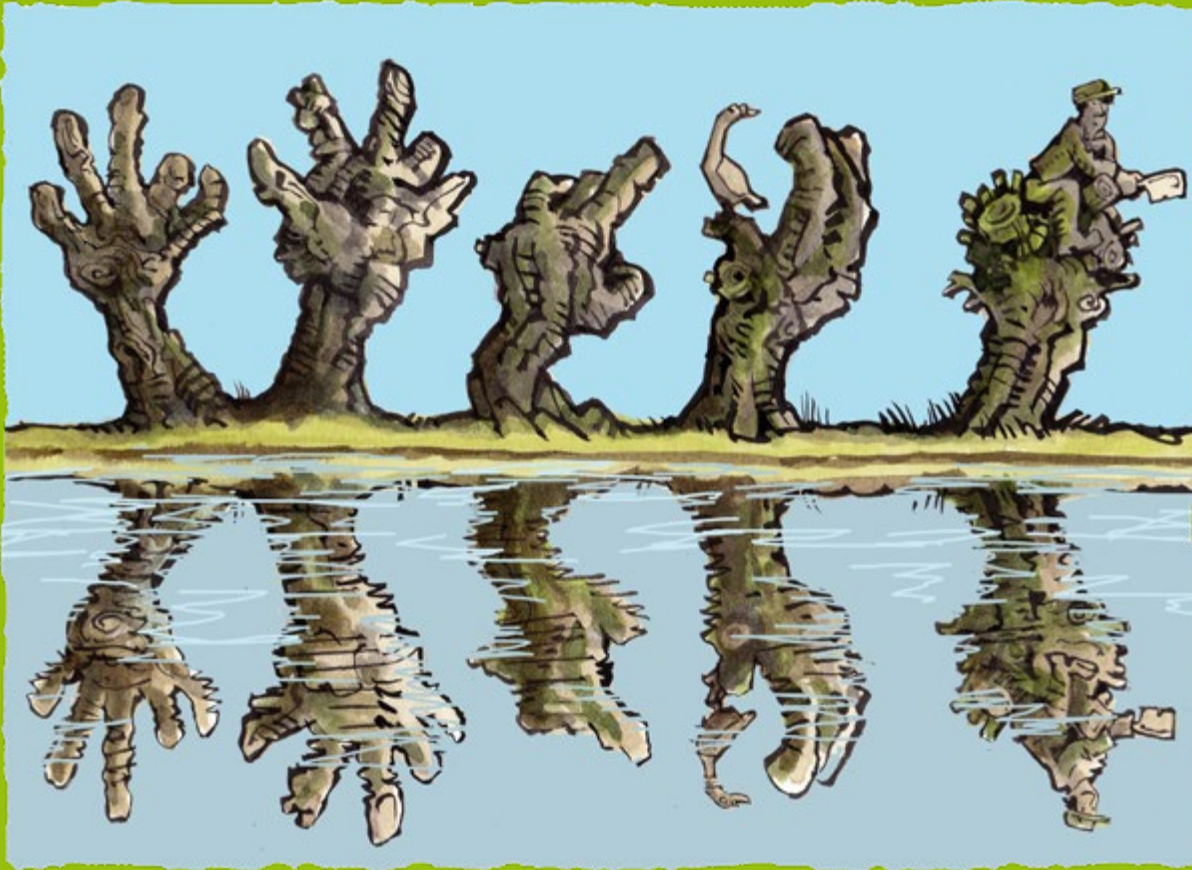
Deadline aanlevering serviceberichten: uiterlijk een week voor verschijningsdatum. De redactie behoudt zich het recht voor berichten te redigeren en/of in te korten.

Uitgever

Sander Fransen a.i., Corporate
Communications & Marketing
Wageningen University & Research

>>TYPICAL DUTCH

ILLUSTRATIE: HENK VAN RUITENBEEK

Keeping trees in shape

There is a very Dutch way to prune and train the branches of trees. As you walk along the Wageningen dyke you can see old willow trees planted in line by the water. A lovely sight: they are so old and majestic. To picture them, imagine the shadow of the Grinch's hand on a chubby troll. The straight branches coming from an old gnarled trunk are reflected in the water. You can easily spot them on the Rhine when cycling near the Blauwe Kamer.

The branches of these willows get cut off during the pruning season in February. Then the trees look to me like a big mushroom on top of which geese can rest on a natural perch similar to the ones built for storks. The pruning is a traditional activity. On a February weekend, you can see people by the dyke with extensible pruning shears, ladders, chainsaws and other tools. They are taking care of those old trees.

There are linden trees in front of many Dutch houses to provide shade in summer. These trees are grown as sunshades that don't take up much space in the garden. To me, they look like a head with elongated tuning pegs from a guitar on it. I was surprised when I saw that branches can be trained into an L shape on a corner to continue the hedge. That's not something you see back in Italy.

I once spotted a recently planted linden tree whose shape reminded me of a music stand. There is poetry in this image. Just as there is accuracy in music, it takes a clear structure to shape young trees. There is beauty in the tradition of those typically Dutch ornamental shapes. I hope now you have been triggered to spot them. **Elisa Bongiolatti, double degree student of Agricultural and Food Economics, from Italy.**

Do you have a nice anecdote about your experience of going Dutch? Send it in! Describe an encounter with Dutch culture in detail and comment on it briefly. 300 words max. Send it to resource@wur.nl and earn 25 euros and Dutch candy.

[NL]

In Italië laten ze boomtakken doen wat boomtakken doen, maar in Nederland willen we de boel graag naar onze hand zetten. Elise Bongiolatti ziet hoe in februari groepen Wageningers naar de uiterwaarden trekken met grote snoeimessen en zagen om de wilgen in bedwang te krijgen. En ook hoe Nederlanders lindebomen gebruiken als een soort buitengordijnen: we leiden de takken in een platte vorm voor ons huis langs en zelfs de hoek om! Daar zit poëzie in, vindt Elise.